

Bible. Coptic
Specimen versionum Danielis
Copticarum. ed. F.C.C.H. Münter.

Henslero suo

auctor.

S. einen Recens. in den Gött. Anz. N. 120
von 1787.

SPECIMEN

VERSIONUM DANIELIS COPTICARUM

NONUM EIUS CAPUT

MEMPHITICE ET SAHIDICE

EXHIBENS

EDIDIT ET ILLUSTRAVIT

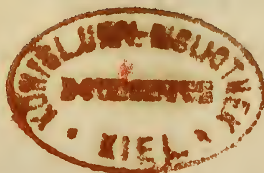
FRIDERICUS MÜNTER HAFNIENSIS

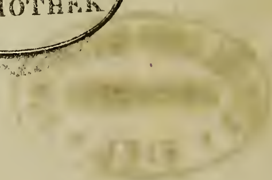
A. M. ARC. ET SOC. VOLSC. VELIT. SOD.

ROMAE CIↃ IↃCC LXXXVI.

APUD ANTONIUM FULGONIUM

PRAESIDUM ADPROBATIONE .

PRAEFATIO

§. I.

POSTQUAM litterae copticae Athanasii maxime Kircheri curis innotescere coeperunt, omnium fere, qui iis curam navabant, studia in eo versabantur, ut libros sacri codicis aegyptiace versos publici iuris facerent. Praecipuas inter eos obtinuerunt laudes editores psalterii coptici (*a*) & Wilkinsius, cuius studio pentateuchus integer (*b*) novumque testamentum (*c*) ex codicibus per Italiam, Galliam, Angliamque sparsis, typis descripti sunt. Qui cum vita esset defunctus, neminem quidem successorem habuit qui ceteros quoque sacri codicis libros, quos tantum non omnes in bibliothecis exstare notum est, publicasset,

(*a*) Editio Theodori Petrei 1663. Romana 1743.
(*b*) Oxon. 1732. Quam tamen editionem videre mihi nunquam contigit.
(*c*) Oxon. 1716. 4.

ſet. Erant tamen ſemper viri docti, qui aut ex litteris copticis antiquitati Aegyptiacae non ſine ſucceſſu lumen afferre conarentur, aut ipſam linguae cognitionem editione librorum eccleſiae Aegyptiacae liturgicorum, obſervationibus porro grammaticis, & lexicis amplificarent. Eminent inter eos La-Crozius, Scholzius, Woidius, Tukius denique, & Caluſius, quorum ſtudiis tanta linguae copticae lux affulſit, ut iterum nata ac plane nova ex manibus eorum prodiiſſe videatur. His enim, ut cetera taceam, factum eſt, ut altera nobis linguae dialectus, qua in Aegypto ſuperiore utebantur, innoteſceret. Quamvis enim Wilkinſius in nonnullis bibliothecae Huntingtonianae codicibus (*a*) eam obſervaverit, tamen, cum eam non intelligeret, accuratior eius notitia noſtro demum aevo a fatis reſervata eſſe videtur; cum non ſolum Londinum & Venetias (*b*), ſed Velitras praecipue in ornatiſſimum muſeum Stephani Borgiae, doctiſſimi humaniſſimique praeſulis, plurima

(*a*) Codices Aegyptii Naniani a Mingarellio editi. faſc. II. pag. 4.

(*b*) Vide integrum doctiſſ. Mingarellii librum.

rima fragmenta ſahidice exarata ex Aegy-pti ſuperioris coenobiis antiquiſſimis ad-lata ſint : ex quibus praeter fragmenta Naniana a Mingarellio edita , acta San-cti Coluthi iam prodiere (*a*), inſigne vero , idemque antiquiſſimum evangelii Iohannis fragmentum graeco copticum mox proditu-rum eſt ; utrumque Auguſtini Georgii in hac litteraturae orientalis provincia facile principis , opera ſtudioque illuſtratum. Dolendum tamen eſt plurimam codicum iſtorum partem ſingulis tantum quaternio-nibus & quinternionibus contineri , quos Arabes Coptitaeque , quibus ad coenobia ſuperioris Aegypti , quorum bibliothecae antiquitus iam ex vitis Ss. monaſterii Taben-nenſis notae ſunt, aditus patet, ex volu-minibus integris miſere divellunt ; quo por-ro fieri ſolet, ut eiuſdem libri fragmen-ta vario tempore Europam advehantur. Verum ex his ipſis cerni facile poteſt quanta in Aegypto ſuperiore eſſe debeant litterarum cimelia , quantaque imprimis an-tiquitatum eccleſiaſticarum monumenta ,

 forſe

(*a*) Romae 1781.

forſe quoque illorum, quos Aegyptus genuit fovitque Sectariorum, Arianorum imprimis & Gnoſticorum, reliquiae; ex quibus duae iam Sahidice exaratae Oxonii adſervantur (*a*). Ad quae omnia Savarii nuper ex Aegypto reducis facti, teſtimonium, plurimos ubique codices graeco-copticos aut arabico-copticos haberi (*b*); eiuſque de Siccardo narratio accedit, qui ingentem voluminum copiam, characteribus ut aiunt baſilidianis exaratorum, in turre quadam vetuſta prope Alexandriam repertam, ne artis magicae inſtitutiones conſervarentur, cremari iuſſit (*c*). Cui adhuc noſtris quoque diebus ſimile quid accidit, cum ex quingentis voluminibus papyraceis, anno abhinc octavo prope pyramidas in ſubterraneis, quae catacumbas dicunt repertis, unicum tantum ex incendio evaſerit, quod inter

pre-

(*a*) Cod. bibl. Bodlei. 393. *de litteris graecis*, Gnoſticam, alius apud cl. Askew cui titulus: *Tomus ſecundus fidelis ſapientiae* Valentinianam exhibet doctrinam. vid. Didymi Taurinenſis rud litt. copt. p. 19.

(*b*) Lettres ſur l'Egypte par M. Savary 1786. vol. III. p. 86.

(*c*) Lettres ſur l'Egypte vol. I. p. 73.

pretiosissima musei sua monumenta Stephanus Borgia v. cl. reposuit (*a*).

Paucis hisce praemissis ipsum consilium praefationis nostrae exponendum est, qua brevem primam notitiam librorum V. & N. Testamenti, in utraque Aegypti dialecto hactenus repertorum dabimus, de fontibus porro ex quibus haustae sunt versiones, earumque aetate, & de indole versionum Danielis quarum specimen exhibemus, coniecturas iudiciumque nostrum exponemus: ultimo denique loco nonnullas in linguam copticam usumque eius criticum observationes adiiciemus.

§. II.

Duplicem sacrae scripturae in ecclesia antiqua aegyptiaca exstitisse versionem; alteram memphiticam; alteram autem sahidicam, ex voluminibus in utraque dialecto

 exa-

(*a*) Charactere minusculo cursivo exaratum est volumen hoc papyraceum, ita tamen lectu difficile, ut hactenus, utrum graecum, an vero copticum exhibeat textum, nulli constet.

exaratis, conſtat; neque, quamquam in bibliothecis noſtris variorum librorum deſint exemplaria, cum tamen tot in Aegypto eſſent coenobitae atque epiſcopi qui graece neſcirent, ipſaque coptica verſio inter cultus divini ſolemnia poſt lectionem textus graeci in gratiam vulgi recitaretur (*a*), integrum ſacrum codicem in utraque dialecto verſione donatum exſtitiſſe, dubium eſſe poteſt.

Praeter enim pentateuchum, pſalmos & novum teſtamentum, quod ante hos ſexaginta & quod excurrit annos memphitice editum eſt, Eſaiam, Ieremiam, & 4. libros regum in bombycino codice bibliothecae Sac. Congreg. de propaganda fide, Ezechielem autem integrum in bibliotheca regia Pariſienſi ſuperſtitem eſſe (*b*), in eademque, ſicut quoque in bibliotheca Angelica Romae duodecim prophetas minores, una cum Daniele

(*a*) Renaudotii liturgiae orientales tom. I. pag. 203. ſeq. ubi ſcala antiqua linguae copticae Pariſiis in bibliotheca regia adſervata, laudatur. Morem iſtum, ſacram ſcripturam graece & coptice recitandi, *ante* invaſionem Arabum obtinuiſſe, vel ex eo patet, quod *poſtea* lectiones biblicae coptice, & *arabice* recitatae ſunt.

(*b*) Lexicon Lacrozianum, in praef. cl. Scholzii.

le haberi, nobis constat (a). Dolendum est imprimis Ieremiae nondum vulgatum esse integrum volumen memphiticum, cum ex Tukio pag 245. pateat, versum prophetae a Matthaeo XXVII. 9. 10. citatum, & hactenus frustra in hebraicis graecisque exemplaribus quaesitum, in utraque versione coptica haberi. Ex quo probabilis fit coniectura, tertiam & fortasse aegyptiacam illam prophetae superstitem esse recensionem, in aliis quoque locis a recensionibus hucusque cognitis graecis, quae plurimum iam ab hebraico textu differunt, diversam.

Quod autem ad sahidicam, alteram sac. cod. versionem copticam, attinet, pauca sunt quae de ea dici possunt, cum hactenus nullus prope integer habeatur liber, neque nisi ex fragmentis maioribus minoribusque coniecturae duci queant. Refertissima quidem est grammattica Tukii ci-

(a) Totum quidem vetus testamentum arabo copticum Romae in bibliotheca Collegii Maronitici haberi, Adlerus in itinerario suo litterario asserit; sed cum codex in ista bibliotheca haud reperiatur, aequivocatione quadam ad hunc errorem inductum fuisse oportet. (Vid. Adleri Biblisch Kritische Reise nach Rom p. 183.)

tatis ſahidicis, ac plurimorum utriuſque teſtamenti librorum exhibet fragmenta: deſiderantur tamen ex Levitico, Iudicibus, libro IV. regum, libris Paralipom. Ezechiele, Michaea, Nahum, Habacuc, Obadia, Malachia, Eſdra, Nehemia, Macchabaeis, Suſanna & libro Baruch, (qui tamen procul dubio Danieli & Ieremiae iuncti ſunt). In membranis vero Borgianis multa ſunt & horum & aliorum librorum fragmenta, quorum, conceſſa nobis a doctiſſimo praeſule facultate, adiunctis iis, quae Mingarellius ex codicibus Nanianis publicavit, catalogum dabimus (a). Quae porro fragmenta Woidius

(a) *Codices Borgiani V. T.*
1. Levitic. VII., 34. - XI., 12.
2. Ioſuae XV., 7. - XVII., 1.
3. I. Sam. (ſive I. Reg.) VI, 11. - X., 3.
4. Id. XXII., 21. - XXIII., 7.
5. Id. XXIV., 21. - XXV., 26.
6. II. Sam. (ſive II. Reg.) II., 10. - III., 39.
7. Id. VI., 5. - X., 16.
8. Id. XI., 23. - XV., 2.
9. Id. XVIII., 1. - 12.
10. Id. XXI., 14. - XXII., 11.

11. Pſalm.

dius Londini habeat, nondum cognitum eſt. Ampla tamen ea eſſe, & pluſquam tertiam N. T.

---

11. Pſalm. xv., 9. - xvi., 8.
12. Pſ. xxxi. 6. - xxxiv., 3. cum ſcholiis.
13. Proverbia prope integra.
14. Eccleſiaſtes integer.
15. Iob. paucis in fine deficientibus.
16. Eſaias xvi., 6. - xix. fin.
17. Ezechiel xviii., 24. - xxi. 9.
18. Id. xxvi., 21. - xxx. 13.
19. Daniel viii., 18. - ix. fin.
20. Aggaei ii., 5.-24.
21. Zacchariae iii., 9. - ult. verb. cap. v.
21. Tobiae iv. finem.

N. T.

(1) 1. Matth. vii. 7. - x. 11.
2. *Id.* xxii. 6. - xxiii. 10.
3. *Id.* xxiii. 15. - xxv. 19.
4. *Id.* xxvii. 23. 24.
5. Marci xv. 6. - 14.
6. Luc. I. 1. - II. 51.
7. *Id.* viii. 36. - ix. 41.
8. *Id.* xii. 39. - xiv. 9.
9. *Id.* xxiii. 14. - 25.

10. Ioannis vi. 28. - viii. 23. graeco copticum, cedro dignum, omnium antiquiſſimum; Rmo P. Aug. Georgio iudice iv. aut v. ſaeculi: cuius variantes lectiones in biblioth. orientali goettingenſi publici iuris fecit eruditiſſ. Hwid Profeſſor hafnienſis, praeter ea, quae in ſpecimine cod. ſamar. barber. de inſigni illo fragmento iam diſputaverat. De quo conſulendi ſunt praeterea cl.

N. T. partem continere (*a*) ex litteris eius ad Mingarellium datis videre licet. Neque amplius, codicis alexandrini editione nuper absoluta, cui cod. vatic. collationem a Rich. Bentleyo olim iam institutam iunxit, illorum editionem reipublicae litterarum invidebit. Continebit illa

---

cl. Abbas du Coutant de la Molette, in opere inscripto *Traité sur la poësie & la musique des hébreux*, Adlerus noster *in itinere litterario* & doctiss. Gabriel Fabricy *in diatribe critica ad calcem speciminis variorum lectionum sac. textus Bernardi de Rossi* v. cl. apposita, & seorsim quoque edita: cuius denique collationem dabit amicissimus Andreas Birch Hafniensis, in splendida, quam sub auspiciis augustissimi Danorum Regis parat N. T. editione critica.

11. Io. XII., 37. - XIV., 20.
12. Id. XVI., 10. usque ad finem evangelii.
13. I. ad Corinth. IX. 9. - XII., 22.
14. I. ad Thessal. I., 10. - II., 13.
15. II. ad Thessal. I., 10. - II., 13.
16. I. ad Timoth. I., 13. - IV., 1.
17. Ibid. VI., 5. - finem.
18. II. ad Timoth. I., 1. - 16.
19. Ad Hebraeos IX., 2. - 10.

Ex codicibus vero Nanianis.

1. Ierem. XIII., 14. - XIX. 19.
2. Matthaei XVIII., 11. - XXI., 15.
3. Ioannis IX., 17. - XIII., 11.

(*a*) Aegypt. cod. reliqu. fasc. I. praefationis p. 5.

illa viri doctiſſimi editio praeter alia procul quoque dubio fragmenta epiſtolae Petri poſterioris a cap. 2., tres Ioannis epiſtolas, partemque epiſtolae Iudae in codice Huntingtoniano 394. una cum maxima actorum parte exaratas, ſummopere ſtudio dignas, eo quod pars catholicarum iſtarum epiſtolarum in aliis quibuſdam antiquiſſimis N. T. verſionibus haud reperiatur (*a*).

Plurima codicum copticorum ſunt ex evangeliis fragmenta, rariora ex epiſtolis. Mirum tamen eſt, hucuſque in evangeliſtariis & lectionariis eccleſiarum, quae in Europam venerunt, nullas prout ſciam lectiones actorum ſahidicas, neque niſi unicam evangelii Marci, quamquam id ex Aegypto oriundum ab eccleſia alexandrina ſingulari prorſus cultum ſit veneratione, repertas eſſe, id quod deſiderabilius ſit eo quod binas ſaltem S. Marci in primaeva eccleſia olim extitiſſe recenſiones; praeter loca S. Hieronymi (*b*) S. Gre-

(*a*) Aegyptiorum cod. reliq. faſc.II. p.4.

(*b*) „ Aut enim non recipimus Marci teſtimonium, quod in raris fertur evangeliis, omnibus graecae libris pene hoc capitulum (ultimum) in fine non habentibus, praeſertim cum diverſa atque contraria evangeliſtis ceteris narrare videatur „ S. Hier. ep. ad Hedib.

S. Gregorii Nyſſeni (*a*) & Euthymii Zigabeni (*b*), ex verſione quoque armena a Wilkinſio edit. N. T. praefatione laudata, imprimis autem ex catena PP. in IV. evangelia, in Emi Cardinalis Zeladae bibliotheca Romae adſervata, luculenter patet (*c*).

Harum autem recenſionum alteram fuiſſe Paleſtinenſem, quae textum D. Marci integrum ſiſteret, aſſerit codex in nota laudatus; alteram autem de qua haud loqui-

---

(*a*) S.Greg.Nyſſenus in orat. ſecunda de reſurrectione. Ἐν μεν τοις ακριβεστεροις το κατα Μαρκον ευαγγελιον μ χρι τȣ εφοβουντο γαρ, εχει το τελος· ἐν δε τισι προσκειταὶ καὶ ταυτα· ἀναστας δε πρωι πρωτη σαββατων εφανη πρωτον Μαρια Μαγδαληνη αφ ης εκβληβανκει επτα δαμονια.

(*b*) Euthym.Zigab.ad Marc. XVI. 8. „ timebant enim „. Quidam autem interpretum aſſerunt, hoc in loco completum eſſe Marci evangelium: quae vero ſequuntur, recentiorem eſſe additionem.

(*c*) Παρα πλειστοις ου κειντα ταυτα επιφερωμενα, quae nempe poſt v. 8. cap. XVI in Marco leguntur: εν τῳ κατα Μαρκον ευαγγελιῳ ὡς νοθα νομιζουσι αυτα τινες ειναι εμεις δε ἐξ ακριβων ἀντιγραφων, ὡς ἐν πλειστοις ευροντες αυτα ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΜΑΡΚΟΥ, ὡς εχει η ἀληθεια, συντεθεικαμεν, καὶ την εν αυτῳ επιφερομενην δεσποτικην αναστασιν μετα το, εφοβουντο γαρ. Cod. eſt membr. optimae notae, Saec. XII. exaratus, textumque IV. evangeliorum, una cum catena ex variis Ss. Patribus concinnata exhibet. Ex quonam autem hauſtus ſit locus hic, ignoro, cum nulli in catena citentur patres.

quitur, Alexandrinam putandam esse, vix dubitari potest. Praeferunt quidem S. Gregorius & Hieronymus codices in quibus ultimi evangelii versus desunt; neque videtur Hieronymum codices graecos hoc in loco integros tractasse: versio tamen memphitica, sicut nunc est, textum vulgarem sequitur: ex quo, tertio saltem saeculo, ni postea ultima evangelii pars versioni addita sit, receptam D. Marci lectionem ab ecclesia alexandrina pro genuina habitam fuisse patere videtur. Mihi, cui non est consilium de hisce rebus differendi, paucis rem ipsam attigisse, locumque Catenae, prout sciam ineditum, indicasse sufficit. Clarior lux iis tunc demum affulgebit, cum integra evangelii versio sahidica reperietur.

§. III.

Constans est, & ubique recepta opinio, versionem V. T. memphiticam hactenus cognitam, LXX. viralem versionem graecam expressisse. Id quod, ut cetera taceam, ex magno quoque vocabulorum graecorum numero ex versione

grae-

graeca in textum copticum translatorum; & ex toto verſionis inſtituto clarius evincitur. Neque dubium eſt, idem de verſione ſahidica aſſerendum eſſe, ubi primum magis nobis cognita erit. Ex illis tamen, quae hactenus eius fragmenta nobis innotuere, utrumque interpretem eundem textum non ubique ſecutum fuiſſe patet; ſed duas, aut plures extitiſſe recenſiones graecas, quarum aut veſtigia preſſerit, aut lectiones elegerit, certum eſt. Adeat lector ſi tanti eſt, Scholia noſtra ad calcem editionis IX. capitis Danielis ex utraque verſione addita, ubi diverſitatem lectionum, varianteſque verſionum ſedulo notavimus. Plura quoque eiuſmodi in Tukio facile reperientur exempla. Quibus ſi addas, idem quoque de novi teſtamenti verſionibus aſſerendum eſſe (*a*), no-

---

(*a*) Quod, ut uno ſolum, eoque claro utar exemplo, loco celeberrimo I. ad Timoth. III., 16. confirmatur; ubi de genuina lectione ϑεος εφανερωϑη εν σαρκι lis eſt inter criticos, diverſas in partes abeuntes: habet enim memphitica verſio ⲫⲏⲉⲧⲁ ϥⲟⲩⲟⲛϩϥ ϧⲉⲛⲧⲥⲁⲣⲝ qui (ſeu quod) manifeſtatus (manifeſtatum) eſt in carne. Probat

novum iam, eundemque minime ſpernendum oriri teſtem, in examine genuinae lectionis cum reliquis antiquiſſimis ponderandum, evincitur; ex quo novum quoque arti criticae naſcitur incrementum, omnibus qui in ſacra exegeſi verſantur, procul dubio gratum.

Quas vero textus graeci recenſiones ſecutae ſint verſiones noſtrae copticae: an aliquam ex cognitis fideliter exprimendam ſibi elegerint interpretes, nec ne, haud ita facile eſt diiudicare. Ex illa, quam reliquis melius noſcimus, Danielis interpre-

Probat igitur, lectionem graecam ὅς ſeu ὅ, loco θεος; dubium enim eſt genus τȣ ⲫⲏⲉⲧ: altera contra,

Sahidica nempe, cuius eximium fragmentum Borgianum R.P. Auguſtino Georgio iudice, IV. aut ſaltem V. ſaeculo exaratum, hunc epiſtolae ad Timoth. exhibens locum, lectionem θεος clare indubitanterque expreſſit; iis verbis: ⲛ̄ⲧ ⲙⲛ̄ⲧ ⲛⲟⲩⲧⲉ ⲡⲁⲓ ⲛⲧⲁϥⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲛ̄ ⲧⲥⲁⲣⲝ. Deus manifeſtatus eſt in carne: contra auctoritatem quidem codicis alexandrini, & primae verſionis ſyriacae; ſed cum codice alexandrino ſit antiquior verſio ſahidica, auctoritatem in determinandis lectionibus habet illi ſaltem aequalem.

pretatione memphitica, Theodotionis versionem, quam post Origenis tempora, reiecta versione septuaginta virali, ob nimiam illius a textu hebraico diversitatem, ecclesiae receperunt, fundamentum quidem copticae versionis sistere constat; haud vero, quam ex pluribus istius textus exhibeat recensionem; vel an certam quandam secuta sit, an vero ex pluribus meliora elegerit, definiri potest. Saepe enim codicem sequitur alexandrinum, quem non solum Alexandriae exaratum, sed ecclesiae quoque alexandrinae inserviisse, ex internis quibusdam criteriis suspicantur editores voluminis bibliorum graecorum a Grabio ex ipso alexandrino codice descriptorum (*a*). Atta-

(*a*) Praeter graecitatem alexandrinam, quam codicem alexandr. magis quam reliquos των O' codices redolere, ex dialecto ionica, cui lingua alexandrina proxime accessit, ionicaque ipsarum vocum scriptione, asserunt editores codicis alexandrini, codici quoque addita sunt varia antiquitatis ecclesiasticae monumenta, ex quibus illum ad ipsam patriarchalem ecclesiam alexandrinam pertinuisse patere videtur; inter quae praecipuum locum merentur, genuina S. Athanasii ad Marcellinum epistola de psalmorum praestantia & usu Odae ad calcem psal-

tamen in eadem memphitica verſione haud deſunt loca, in quibus textum LXX. vir. editionis romanae, aldinae complutenſiſque praefert, aut ad ipſum fontem accedens hebraicum accuratius quam graeci editores exprimit. Eadem quoque memphitica Danielis verſio a ſahidica differt adeo, ut utramque ex eodem fonte haud derivatam eſſe poſſe ſatis appareat: quod & utrique verſioni maiorem tribuit auctoritatem atque fidem, & argumento eſſe poteſt, non recenſionem Theodotionis Origenianam ſecutos fuiſſe interpretes copticos; ſed eos, aut ex variantium lectionum comparatione, linguaeque hebraicae cognitione, magna licet ſemper Theodotioni fide habita, verſiones ſuas vere criticas concinnaſſe; (quod tamen ex indole ipſius linguae, & ſimplicitate illorum,

 qui-

---

pſalmorum adnexae, inque uſum eccleſiaſticum ςιχηρως diſpoſitae; Macchab. libri III. & IV. in reliquis Orientis eccleſiis praeter alexandrinam haud lecti, denique hymnus euchariſticus magnus, cuius in eccleſia alexandrina vulgatiſſimum fuiſſe uſum conſtat; atque pſalmi quidam, Salomonis nomine inſigniti, qui alexandrinam maxime ſapiunt dialectum. De quibus omnino ea conferenda, quae in praefatione laudata diſputata ſunt.

quibus procul dubio verſiones tribuendae ſunt, & ex ſumma ipſius gentis aegyptiae, ex qua nulli nobis innotuere homines vere docti, barbarie, haud ita magnam veritatis praeſefert ſpeciem): aut, duas praeter illas quas habemus, in Aegypto extitiſſe recenſiones textus graeci, ex quibus interpretes hauſerint. Cui autem ſententiae S. Hieronymi teſtimonium favere videtur, qui in praefatione ſua ad libros Paralip expreſſis docet verbis: *Alexandriam & Aegyptum in ſeptuaginta ſuis Heſychium laudare auctorem*: ceteroſque ibidem Sacrae Script. recenſet editores, Origenem nimirum & Lucianum, quorum exemplaria in provinciis eccleſiae graecae auctoritatem publicam nacta eſſent. Sed quaenam in edendo textu graeco poſt immortalia Origenis merita fecerit Heſychius iſte, quem epiſcopum cuiuſdam Aegypti urbis (*a*) Martyremque ſub Diocletiano fuiſſe cenſent viri docti, & quos ſecutus ſit cano-

(*a*) R.P.G.Fabricy, des titres primitifs de la révélation. vol.II. p.59. ſeq.

canones criticos in edendis emendandisque versionibus septuaginta senum; id, cum paucae admodum supersint de opere hesychiano notitiae, parum nobis constat. Ex loco quidem S. Hieronymi iam citato: *Alexandriam & Aegyptum in septuaginta suis Hesychium laudare auctorem*, illos codices, quos alio loco nuncupat S. Doctor (*a*), Hesychianam exhibuisse recensionem, coniici posse videtur. Quamvis autem nullum exinde nascitur criterium caracterum illorum internorum, quibus alexandrini isti codices a reliquis

(*a*) S. Hieronymus comment in Isaiam lib XVI. ad cap LVIII. ver. 11. *Quod in alexandrinis exemplaribus* in principio huius capituli additum est „ & adhuc in te „ erit laus mea semper. Et in fine „& ossa tua quasi herba „ orientur & pinguescent, & haereditate possidebunt „ in generationem & generationes„ in hebraico non habentur, sed ne in septuaginta quidem emendatis & veris exemplaribus: unde obelo praenotandum est„. Ex quibus verbis colligi posse videtur, loca in hesychianam editionem, si quidem eadem esse coniici potest, quae alexandrina, irrepsisse, quae acutior ars critica haud probaverit; illamque, aut nulla in distinguendis variis lectionibus, atque additamentis adhibuisse signa diacritica, aut saltem illa in locis quoque maioris argumenti passim omisisse.

liquis diſtinguebantur, ~~cum~~ id tamen affirmari poſſe videtur, exemplaria graeca, quo propius ad hebraica adcederent, iterum ab Heſychio emendata fuiſſe; haud vero (quam alii habuere opinionem) novam plane ab illo confectam fuiſſe V. T. verſionem. Quam quidem Heſychii editionem per eccleſias Aegypti publicam quandam habuiſſe auctoritatem, S. Hieronymus docet, qui tamen illam haud ita probaſſe videtur (*a*). Ceterum noſtri non eſt conſilii, quaeſtionem toties agitatam, utrum heſychiana editio in codice alexandrino aliiſve celebriorum V. T. codd. conſervata nobis ſit, an vero penitus interciderit? iterum expendere (*b*). Liceat tamen

(*a*) S. Hieronym. in ead. Praef.ad Paral.,, Nunc vero cum pro varietate regionum diverſa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaque translatio *ſit corrupta atque violata*, Alexandria &c. = id. in praef. in evangeliſtas ad Damaſum Pont.Praetermitto eos codices, quos a Luciano & Heſychio nuncupatos paucorum hominum aſſerit pervetuſta contentio, quibus utrique nec in Vet. inſtrumento poſt ſeptuaginta interpretes emendare quid licuit, nec in novo profuit emendaſſe; quum multarum gentium linguis ante translata doceat eſſe falſa, quae addita ſunt,,.

(*b*) Adeant Lectores praefat. bibl. Oxon. vol. II. propoſit. XIII.

tamen coniecturam exponere, cui ipsa S.Hieronymi verba: *Alexandriam & Aegyptum Hesychium laudare auctorem*, favere videntur; recensionem nimirum sacri codicis hesychianam in una alterave versionum copticarum nobis superesse: quas cum publica antistitum auctoritate, aut confectae, aut saltem in ecclesiis receptae sint, textus quoque ab ecclesia Alexandrina probatos secutas fuisse cuique patebit. Nihil tamen certi, priusquam plures V. T. libri in utraque editi sint versione, hac de coniectura definiri poterit: imprimis cum praeter fragmenta Tukiana, unicum Ieremiae a Mingarellio v. cl. edito, & Danielis illud, cuius edendi curam suscepimus, nullae plane exstent sahidicae V. T. reliquiae typis descriptae. Quae autem de Hesychio diximus, ea & plerumque asserenda sunt de S.Luciano Martyre, ecclesiae antiochenae presbytero & Hesychii aequali, qui aliam celeberrimam adornavit sac. textus editionem, cuius num su-

 per-

---

posit. XIII. R.P.G. Fabricy in libro indic. vol. II. p. 54. - 90. ubi quae hoc de argumento dici possunt clare exposita invenient.

persint reliquiae,nec ne,valde est dubium (*a*). Ex quibus omnibus patet: nulla pene hactenus haberi subsidia externa in versionibus copticis illustrandis ; omnia autem ex ipso earum sedulo examine derivanda esse: id tamen certo asseri posse, secundum diversa confectas illas esse exemplaria, ita ut duplicem & diversum sistant textum; atque in alexandrina & coptica ecclesia non hesychianam solum, sed alias quoque receptas fuisse olim των O' recensiones; duas nimirum ab utroque interprete coptico expressas, illamque, quam exhibet codex alexandrinus; si oxoniensibus editoribus ab hesychiana editione illum diversum esse asserentibus, fides est habenda. Sed satis superque iam in tanta rerum inopia hoc de argumento disputatum est, cui librorum sac. cod., qui in bibliothecis latent, editiones & illustrationes, casusque fortuiti, qui magnis saepe rebus occasionem praebent, maius forsan lumen aliquando dare poterunt.

§. IIII.

(*a*) Vid. de S. Luciano quoque quem laudavimus R.P. Fabricii locum,

§. IIII.

Accedo iam ad aliam disputationem de antiquitate versionum copticarum: in qua primo, quae hucusque eruditis de ea visa sunt, & auctoritates quibus fulti sunt, paucis adducendae mihi erunt: tunc autem ex accurata earum disquisitione & inter se comparatione, & ex novis quae aetas nostra protulit litteraturae copticae incrementis, meum de iis qualecunque iudicium exhibendum erit.

I. Omnes quidem ecclesiae doctores, qui vitam S. Antonii, coenobitarum in Aegypto, immo per universum orbem parentis enarrant, in eo conveniunt, illum, quamquam nullius praeter vernaculam linguae gnarus esset, lectiones tamen Sacrae Scripturae in ecclesia recitatas audiisse, summoque semper studio sacras litteras coluisse. Fuerunt praeterea, ut ex historiae ecclesiasticae scriptoribus, actisque Sanctorum constat, tot alii deserti Thebaidis Anachoretae sermonis graeci plane ignari, quorum tamen semper summum studium in legendis sacris voluminibus versabatur: quin etiam conciliis, Ephesino & Calce-

donensi interfuisse episcopos fertur, qui, cum graece nescirent, actubus synodicis aegyptiace subscripserint (*a*): quos tamen sacrum codicem legisse, in homiliis ad populum interpretatos fuisse, caeterisque sacrae liturgiae officiis rite functos esse, in dubium revocari omnino nequit. Consuetudinem praeterea antiquae ecclesiae aegyptiacae fuisse, sectiones sacri textus graece in concione lectas, coptice quoque interpretari, superioribus iam ex Renaudotio notavimus.

Quamvis enim incertum esse contendat Renaudotius, utrum versiones illae ore statim traditae, an vero ex codice recitatae fuerint, litterisque mandatae; hoc tamen dubium ex summa primarum ecclesiarum erga sacros codices religione, & ex ipsa linguae copticae indole facile amoveri potest. Linguae enim valde excultae, uti erat & graeca & latina, est character distinctivus, ut verba unius facile in alteram transferri possint; atqui cum graecus sermo in copticos Soloecismos vertendus erat, illud ex improviso fieri potuisse, nemo facile crediderit.

Ex

(*a*) Auctor mihi est Renaud. liturg.orient.l.p.206. ipsas vero subscriptiones in actis Conciliorum frustra quaesivi

Ex qua ſequi videtur, lectorem eccleſiae verſionem manu exaratam ob oculos iam habuiſſe. Dubia autem quae ex ſilentio Clementis Alexandrini, Origenis & Cyrilli de verſione aegyptiaca contra aetatem illius ad prima haec eccleſiae tempora revocandam, moveri poterunt, illa, ſicut fere omnia alia eiuſmodi argumenta ex ſilentio auctorum ducta, levia ſunt; cum praeterea etſi totius ſac. codicis verſionem ſaeculo poſt Chriſtum natum ſecundo abſolutam fuiſſe negaveris, certo tamen indubitanterque ex antiquis liturgiis conſtet, illos ſaltem libros, quos eccleſiae ubique locorum legerent, Pſalterium nimirum, Evangelia, libroſque, ſub nomine *Apoſtolus* comprehenſos coptice exſtitiſſe, & a primaevis inde eccleſiarum copticarum temporibus, quarum mater atque princeps alexandrina, apoſtolicae fuit inſtitutionis [quippe quae ex conſtanti eccleſiae traditione a D. Marco fundata erat] lectas, recitataſque fuiſſe. Suo vero tempore, ſaeculo nimirum quinto ineunte, totam Sacram Scripturam, Prophetas & Apoſtolos, in verſione aegyptiaca exſtitiſſe, teſtatur Theodore-

tus

tus, in illis (*a*) quae *de versione coptica* tradit, eo minus reiiciendus testis, quo fragmenta quoque sacrorum bibliorum ms. in bibliothecis habeantur, quorum aetas a tempore, in quo ipse floruit, haud ita remota est censenda: quae tamen fragmenta ex primis autographisque versionum exemplaribus, quae longe antiquiora essent, transcripta fuisse, nullam veritatis speciem habere videntur.

II. Expositis iam argumentis, quibus summam versionis copticae vetustatem probare licet; videndum est imprimis, quatenus cum illis quae proximis abhinc annis reperta sunt linguae copticae monumentis, conveniunt. Ac primum quidem ex iis quae

---

(*a*) Sermone V. Περι φυσεως ανθρωπȣ. ἡμεις των αποςολικων και προφητικων δογματων το κρατος εναργως επιδεικνυμεν, πασα δε ἡ ὑφηλιος τωνδε των λογων αναπλεως, και ἡ Ἑβραιων φωνη ουμονον εις την Ἑλληνων μετεφηθη αλλα και εις την Ρωμαιων και Αιγυπτιων, και Περσων, και Ινδων, και Αρμενιων, και Σκυθων, και Σαυροματων, και συλληβδην ειπειν εις πασας τας γλωττας αις απαντα τα εθνη κεχρημενα διατελει.

quae ſupra diſputavi, patere arbitror, omnes recentiores, qui de verſionum copticarum aetate egerunt, cum nulli eorum dialectus ſahidica innotuerit, quippe quam ipſa Wilkinſii ſagacitas poſteritati illuſtrandam reliquit; de verſione tantum memphitica diſputare potuiſſe. Atqui longe alia antiquorum auctorum, quorum teſtimoniis utuntur, eſt ratio, qui cum utramque verſionem, & memphiticam & ſahidicam, & noſcere potuerint, & abſque dubio noverint, nova ſemper oritur quaeſtio, de quanam earum verba eorum intelligenda ſint. Quod itaque ad verſionem memphiticam attinet, ex ipſa primum de S. Antonio narratione ſupra allata, quam textus coptici laudatores primum argumentum putabant, arma contra ipſius memphiticae antiquitatem mutuari poſſunt. Sanctus enim Antonius homo plane illitteratus (*a*), Coma prope Herecleam in Aegypto *ſuperiore* natus educatuſque (*b*), vernacula procul dubio utebatur lingua ſahidica, quae per totam Thebaidem obvia erat. Memphiticam vero dialectum haud

(*a*) S. Athanaſii vita S Antonii. S. Auguſt. doctrinae chriſtianae cap.IV. (*b*) Sozomeni hiſt. eccl. l.13.

haud ita consonam fuisse noscimus: ex quo dubia moveri poterunt, an S. Antonius, qui graecam linguam nesciebat, quae tamen ubique in Thebaide, graecis urbibus plena, obtinuit, dialectum memphiticam calluerit? Ex Thebaide quoque, praeter sexcentos alios Anachoretas, S. Pachomius, alter vitae monasticae parens, oriundus erat (*a*); homo, ut Antonius, litterarum rudis, cuius tamen quaedam epistolae *Sahidice* exaratae habentur. Neque alii, praeter sahidicos codices ex Aegypto superiore advehuntur: ex quibus saltem, in ecclesiis Aegypti superioris liturgias sacrarumque lectionum recitationes sahidice peractas fuisse, constat. Notum praeterea est omnibus, maius inter Alexandriam & Aegyptum superiorem intercessisse commercium, quam inter provincias viciniores τȣ Delta, utpote quae primis aerae christianae saeculis a Bucolis (*b*), po-

---

(*a*) Cavei Not. Script. eccl. litt. in vita S.Pachomii.
(*b*) Dio LXXI. 4. Iul capit. in Marco 21. Vulcatius in Cassio c.6. Heliodor Aethiopic. l.2. l.5. Achilles Tatius de Amor. Clitophontis & Leucip. lib.IV. Wesseling. ad Antonini Itinerarium p.726.

populo nomadico & bellicoſo, occupatae erant, qui ipſis Imperatoribus Romanis haud ſemel obedientiam recuſarunt: cum contra urbes Thebaidis & graecae, & mixtae, praeſidi Aegypti ſemper obedientiam praeſtarunt; ad quas cum Nilo plerumque adiacerent, aditus ſemper patebat. Inde quoque factum eſſe videtur, ut maior primarum eccleſiarum pars, in Aegypto proprie ſic dicta, fundatarum, [Lybiae enim & Pentapoleos eccleſiae Alexandrinam quoque metropolitanam ſedem agnoverunt] in ſuperiore Aegypto ſita eſſet, quarum accuratam, prout in tanta notionum hiſtoricarum fieri potuit penuria, recenſionem in Oriente chriſtiano Michaelis Le Quien invenies (*a*). Parvos quidem primis duobus ſaeculis in Aegypto chriſtianorum fuiſſe caetus, eoſque immenſa gentis ſuperſtitione, turbis civilibus, Iudaeorum denique praepotentium flagitiis oppreſſos fuiſſe, viro docto facile concedendum eſſe arbitror. An vero quoque ſententiam, quam amplexus eſt, Eutychii Alexandrini ſaeculo X. Patriarchae

(*a*) Vol. II. p. 346.

chae, nullos fuisse episcopos in reliquis Aegypti ecclesiis, quippe quae ab alexandrino antistite, & duodecim presbyteris pontificali auctoritate instructis, moderarentur, tueri possit, equidem nescio.

Neque favere illi videtur celeberrima Hadriani epistola (*a*), qua de *Christi episcopis*, *Christianorumque presbyteris* expressis verbis loquitur. Quem quidem locum de Gnosticorum sectis explicare tentat Le Quien; nemini tamen persuadere poterit, ut, cum Gnosticorum antesignani, Basilides & Carpocrates ipso Hadriano imperante vixerint, sectae eorum tantum iam in numerum crevissent, quod non solum *episcopum*, sed *episcopos* etiam habuerint (*b*).

Si

(*a*) Vopiscus in Saturnino. Adeas quoque Salmasii in hunc locum animadversiones.

(*b*) Verba Hadriani: *Serapim colere qui christiani sunt, & devotos esse Serapi qui se Christi episcopos dicunt*, Michaelem Le Quien ad tantam de orthodoxis repellendam iniuriam moverunt. Neque, nisi, ut superioribus monui, tempus obstaret, quo Hadrianus imperavit, taxandus esset. Sed cum Hadrianus, sicut fere omnes istius aetatis gentilium philosophi, cultum religionemque Christianorum parum noverit, facile evenire po-

Si vero ecclesiis in Thebaide fundatis aut maior tribuenda est aetas, aut saltem maior quies atque prosperitas, quam reliquis inferioris Aegypti ecclesiis, quid obstat, quo minus versioni quoque sahidicae maiorem tribuemus aetatem? Sed quis mortalium in re adeo dubia & plane incerta certi quid affirmare audebit? cum praeterea quoque definiri nequeat, an antiquiores illis, quas habemus, nullae exstiterint versiones (*a*)? cumque ex praeteritis haud reiicien-

potuit, ut, qualemcunque de Deo Christianorum & de Christo haberet opinionem, eam cum opinione de Agathodaemone, qui Serapidi valde similis erat, coniungeret, eoque modo Christianis idololatriam per summam iniuriam criminaretur. Quae sententia nostra illis, quae de archisynagogis Iudaeorum & de Samaritis dicit: *neminem eorum cultui Serapis repugnare*, magis firmatur. Scire enim facile potuit, Christianos eundem colere Deum, quem Iudaei & Samaritae. Nulla vero unquam fuit Iudaeorum secta, quae vel levissimum Idololatriae dedisset indicium, aut opinionum gnosticarum simile quid habuisset. Ceterum multa sunt, quae de Hadriani in Christianos animo dici possint, quae tamen, cum a consilio dissertationis nostrae alienae sint, alio tempori reservamus.

(*a*) In membranis Nanianis habetur locus Matth. xxv. 41. quem Tukius p. 83. aliter habet: ex quo doctiss. quoque

iicienda oriatur ſuppoſitio, textum heſychianum, tertio primum ſaeculo confectum, in una alterave verſionum copticarum contineri.

Ex quibus quidem omnibus patere mihi videtur: argumenta pro ſumma verſionis *memphiticae* vetuſtate hactenus allata, ubi iam alteram exſtare verſionem *ſahidicam* conſtat, haud amplius pro antiquitate textus memphitici militari, ſolamque nobis illam ex omnibus argumentis relictam eſſe aſſertionem: *exſtitiſſe antiquiſſimam quandam verſionem copticam, probabiliter in alterutra illarum, quas habemus, conſervatam, utramque tamen, tum memphiticam, tum ſahidicam antiquioribus ceteris adnumerandam eſſe, & textus in eccleſia aegyptiaca receptos exhibere* (*a*).

§. V.

---

que Mingarellio orta eſt ſuſpicio, praeter illam, quarum maiora habemus fragmenta, Matthaei interpretationem ſahidicam, aliam quoque eiuſdem fuiſſe in eadem ſahidica dialecto verſionem. Cod. Aegypt. Nan. Faſc. II. p. 231.

(*a*) Quae doct. Maſchius in noviſſima, quam paravit bibliothecae ſacrae Le Longii editione, de toto iſto argumento diſſeruit, videre mihi nondum contigit. Sed docte & egregie eum de verſionibus copticis diſputaſſe, ex Didymo Taurinenſi docemur.

§. V.

Sunt quoque, qui alias praeter illas, verſiones copticas exſtitiſſe contendant; inter quos primum locum merito obtinet Petrus Daniel Hvetius, in libro de claris interpretibus (*a*) communem quidem ſententiam ſecutus, verſionem copticam [de memphitica enim loquitur, utpote ſuo tempore ſola cognita] e graecis LXX. interpretum voluminibus hauſtam fuiſſe contendens: haec tamen verba addidit: *Quamquam & ex hebraicis etiam aliae coptorum interpretationes exſtitiſſe creduntur*. Quae, unde hauſerit, neſcio. Cui ſententiae ſimilis quaedam coniectura ex verbis Theodoreti iam citatis (*b*) duci poterit. Και ἡ Ἑβραιων φωνη ου μονον εις την Ἑλληνων μετεβληθη, αλλα και εις την Ρωμαιων και Αιγυπτιων. &c. quae vero, licet verſionem copticam ex ipſo hebraico idiomate confectam indicare videantur, cum omnis hic Theodoreti locus obſcurus ſit, certum argumentum exhibere nequeunt. Attamen

C in

(*a*) Hagae comit. 1683. p 153.
(*b*) περι φυσεως ανθρωπου.

in priſco orbe quandam antiquiſſimae cuiuſdam verſionis pentateuchi aegyptiaci notitiam aut traditionem fuiſſe, locus Zoſimi, auctoris chemici inediti, a Cypriano tamen & Hodio citati, indicat (*a*). Is enim non ſolum nullam narrationis ariſtaeanae facit mentionem, de uno tantum interprete Ptolemaeo Philadelpho Alexandriam miſſo locutus; ſed eum quoque textum hebraicum in graecum ſimul & aegyptium ſermonem traduxiſſe narrat.

Locum autem ipſum ex opuſculo Zoſimi περι οργανων και καμινων, obſcura myſticaque dicendi ratione exarato, nondum vulgatum, quo lectores melius iudicent, ex codice gothano deſcribere placet. Sic vero ſcribit. „ Ταυτα δε εν ταις βιβλιοθηκαις των Πτολεμαιων ἑ[illegible]ρονται, ἁ ἀποθεντο εις ἑκαστον ἱερον, μαλιστα τῳ Σαραπινῳ (*b*), ὁτε παρεκαλεσεν Ασενον των

(*a*) Cypriani catalogus codd. mss. biblioth. Gothanae Lipſ. 1714. p. 87. ad cod. CCLXIX. Et Humphr. Hodius de bibl. textibus originalibus lib. II. cap. V. §. 9.

(*a*) Ita quoque Tertullianus. Apol. XVIII.: hodie apud Serapeum Ptolomaei bibliothecae cum ipſis hebraicis litteris exhibendus. [De hebraico textu, quem vertendum miſerant Hebraei, loquitur].

των Ἀρχιερεσολυμων (a) πεμψοντα ερμηνευειν πασαν την Εβραιδα (b) ἑλληνιστι και αιγυπτιστι," Zosimum vero istum [ab Historiographo, gentilium cultui dedito, bene distinguendum] Philosophum alexandrinum, Panopoli, Aegypti urbe clara ortum, christianae religionis apologetam, variorumque operum chemicorum fuisse auctorem; tempore autem S. Synesii episcopi & philosophi cyrenaici floruisse; ex ipsis eius operibus, Photiique (c) & Suidae

 testi-

(a) Locus corruptus, qui legi debet Σιμωνα Αρχιερεα των Ιεροσολυμων. alterum quidem ab illo diversum quem nominat Iosephus antiq. XII. Eleazare, habet Pontificem, sed annis parum ab Eleazare distantem, cuius enim frater esset Simon cognomine Iustus. Inde paucorum haec annorum differentia notabilis non est.

(b) Falso: nam primam hebraici textus interpretationem graecam solum pentateuchum exhibuisse, constat. Qua de re Samaritarum quoque testimonium ex libro Iosuae Samaritano, inedito, apud Hodium adeas l.II. c.4. §.28.

(c) Bibl. cod. CLXX. librum recenset, in quo Zosimus ostendere voluit, Christianam religionem omnibus gentibus praenunciatam fuisse, & ab eloquentissimis quibusque in singulis nationibus praedicatam. Inexcusabiles inde illos omnes inter gentes esse, qui divinae non sint assensi doctrinae. Taxat praeterea χυμευτικους λογους, hyemalem frigidumque eius sermonem Patriarcha CPolitanus.

teſtimoniis colligitur (*a*). Neque ſatis valida ſunt dubia quae apud Fabricium (*b*) contra antiquitatem libri ex nonnullis vocibus chemicis poſt irruptionem primum Arabum notis, moventur, cum ſingulae voces contextui facile addi potuerint, atque alia liber habeat ſigna, ex quibus quarti aut quinti ſaeculi ſcriptum fuiſſe appareat: inter quae, ut myſticum & Neoplatonicorum phraſibus refertum ſermonem taceam, illud imprimis notandum eſt, quod de bibliotheca Ptolemaeorum, in Serapeo ſuo adhuc tempore ſuperſtite, loquatur: unde ante annum CCCXC. quo Theodoſio M. imperante, Serapaeum una cum bibliotheca combuſtum eſt; aut ſaltem, ſi locus de reliquis quoque bibliothecis intelligi debet, licet templorum quoque bibliothecae eodem circa tempore ſpoliatae erant, ante annum DCXL., quo Omar, alter a Mohammede Califa, Aegypto ſubacta, bibliothecam alexandrinam cremare iuſſit, exaratum fuiſſe hunc Zoſimi librum, iudicare neceſſe eſt.

§. VI.

(*a*) Suidas. ed. Kuſteri II. 2. ad. v. Ζωσιμος.
(*b*) Bibl. Graeca lib. VI. cap. 8. §. I.

§. VI.

Verſionum Danielis copticarum ſpeciminum, quae exhibemus, alterum ex integro Prophetae volumine memphitice exarato, deſcriptum eſt; alterum vero damus ex fragmento vetuſto, membranaceo, unciali quem vocant charactere exarato, Borgiano, in quo pars capitis octavi, & nonum integrum habetur. Primum illud, quod humanitati R. P. Auguſtini Georgii, qua omnibus litterarum ſtudioſis favet, debemus, una cum integro Daniele & XII. Prophetis minoribus exſtat Romae in codice bibliothecae angelicae, in quam poſt obitum doctiſſimi Guillelmi Boniour, Toloſatis, translatum eſt, qui omne hoc ex codice quodam aegyptiaco, recente quidem, ſed bonae notae, Venetiis a Montefalconio empto, tranſcripſerat. Exhibet id Danielem eo ordine, quo in verſionis theodotianae antiquiſſimis habetur codicibus, alexandrino imprimis, atque romano s. vaticano. Incipit ab hiſtoria Suſannae, praemiſſis tamen duobus prioribus verſiculis textus hebraici, qui deinde, finita de Suſanna nar-

ratione repetuntur; romanamque ſemper ſequitur editionem. Tertio vero capiti hymnus trium puerorum in fornace ardente ſubiungitur, cuius in editione Theodotionis ex codice chiſiano, ab aliis Theodotionis editionibus plurimum diverſa fragmenta tantum, excerptis ſimiliora quam textui, habentur. In reliquis prophetae ſectionibus eodem modo Theodotionis exprimit verſionem interpres copticus; atque in fine, ut tota ſeries hiſtoriae Danielis integra in uno volumine habeatur, addit narrationem de Belo dracone, & Daniele in lacu leonum (*a*). Textus in XIII. ſectiones Ὁράσεις dictas, diſtinctus eſt. Ita quoque codex alexandrinus Danielem ſuum diſtinguit, mutato tamen ſectionum numero & ordine.

Verum Theodotionis textum ab interprete coptico expreſſum fuiſſe, non autem verſionem LXX. viralem, utriuſque verſionis graecae cum memphitica comparatio, facile oſtendit. Ex opere praeterea, inter opuſcula S. Athanaſio recenſito, licet, an

S. Atha-

(*a*) Eundem ordinem ſequitur Daniel Syriacus in antiquo cod. Pocokiano. vid. Hodium l. c. I. 3. §. 8.

S. Athanasio tribuendum sit, iure dubitari possit, satis tamen antiquo, ordinem theodotianae versionis in prisca ecclesia lectae, eundem fuisse constat, qui & nunc in coptica versione observatur (*a*). Ad calcem denique libri, nova & nondum cognita additur visio, ab homine post irruptionem Saracenorum, immo *Turcarum* iam cognito nomine, vivente, exarata: de qua tamen, cum evidenter sit falsa, aetatisque adeo recentis, ne verbum quidem facere, operae est pretium. Superioribus iam §§. lectorem de reliqua huius versionis indole paucis monuimus: illam quidem textum Theodotionis ex bonis codicibus editum, continere, nullum tamen ita sequi, ut reliquorum

 omnium

(*a*) Athanasii Synopsis Sacrae Scripturae. Βιβλίον ΚΒ Δανιηλ. Και ούτος εν τη αιχμαλωσια γεγονεν έως τȣ βασιλεως Κυρου περσου. Και τα μεν κατα Σουσανναν κρινει αυτος, και κατακρινει τους πρεσβυτερους ώς συκοφαντας κ. τ. λ. adeas librum in editione monachorum Congreg. S. Mauri. Parisiis 1698. Quae autem a viris doctissimis addita est nota. „ *nec in graecis, nec in latinis exemplaribus prophetia Danielis iam incipit a Susannae historia* „ id de editionibus typis descriptis, eorumque tempore vulgatis, intelligendum est; cum utrumque codicem, & vaticanum & Alexandrinum ab historia Susannae incipere, illos latere vix potuit.

omnium codicum exclusae sint lectiones ; diversam porro ab illa sistere recensionem, quam exhibet fragmentum sahidicum, neque ubivis illam emendationes ex ipso textu hebraico mutuatas reiicere. De ultimis fragmenti sahidici versiculis, cuius quoque versionem graecam (cum typi coptici ad manus non essent) dedit, egregie disputavit Adlerus noster in itinere suo romano, germanico idiomate edito; interpretem enim sahidicum textum graecum illius, quem codex alexandrinus exhibet, simillimum expressisse, iudicat (*a*).

Utra autem harum Danielis versionum alteri sit praeferenda, quae antiquior, quae denique hesychianam habeat recensionem, peritis iudicandum relinquimus. Neque aliud praeter hoc addendum esse censemus: ex ipsis his Danielis versionibus patere ; illas eo primum tempore confectas fuisse, quo, reiecta septuagintavirali, Theodotionis ubique locorum in ecclesiis recepta erat; id quod haud ita multo post tem-

(*a*) Adleri Kurze Veberſicht seiner biblisch Kritischen Reise nach Rom. Altona 1783. p.187. & 188.

tempora Origenis eveniſſe probabile eſt, cum ex codice chiſiano, qui Danielis textum ſecundum LXX. interpretes, ab Origine in tetraplis, obelis, aſteriſcis, & reliquis ſignis diacriticis notatum fuiſſe teſtatur (*a*), clare appareat, Origenis aetate verſionem ſeptuaginta viralem ſaltem non omnino reiectam fuiſſe. Neque nobis rationes, cur dein integer Daniel LXX. ſenum ab eccleſiis reiectus ſit, ignorare dedecori ſit, cum ipſe S. Hieronymus, paucis tantum ſaeculis poſt obitum Origenis ipſo in Oriente florens, idem de ſe confeſſus ſit: licet opinio, illud ex ſumma textus hebraici, quem Theodotion melius expreſſerit, veneratione factum fuiſſe, adeo ſit probabilis, ut alias rationes adducere ſuperfluum videatur. Quibus tamen, quae Simoni de Magiſtris, Danielis chiſiani editori viſa eſt altera cauſa iungenda eſt (*b*), Danielem nimirum ſeptuaginta viralem ab Origene quidem in tetraplis receptum, deinde autem ab ipſo ſummo viro, com-

(*a*) In fine enim Danielis chiſiani, omnibus ſignis diacriticis pleno habentur verba. Δανιηλ Κατα τους Ο'. Vid. ed. Rom. p. 88.

(*b*) Praefat. p. 32. 33.

comperta meliore Theodotionis versionis indole, reiectum fuisse, ita ut in hexaplis, octaplis quippe, & tetraplis posterioribus, recensionem Theodotionis receperit: quo factum sit, ut, cum in ecclesiis magna semper Origeni habita fuisset fides, magnaque illarum pars, inter quas praecipuum habent locum Palaestinenses (*a*) illius recepissent recensionem, quam dein Lucianus, & Hesychius emendassent, ipse quoque Theodotion, mendis ab Origine reliquisque purgatus, una cum caeteris Sacrae Scripturae libris eodem modo recensitis; in ecclesiis lectus esset. Ex quo porro colligi facile potest, quo pacto unicum id Danielis exemplar chisianum textum nobis septuagintaviralem exhibeat; cum haud amplius in ecclesiis lectus, neque in usum ecclesiarum, privatamque Christianorum lectionem a librariis descriptus, in magnis tantum Origenis voluminibus superesset, quae ipsa eorum moles, ingenti litteratum damno perdidit. Danielis igitur copticas versiones post Origenis tempora, exeunte saeculo III. confectas

(*a*) Hieronymus adv. Ruffinum. l. II. l. c.

fectas primum fuisse, easque forsan agmen librorum sacrorum vario tempore copticae versorum claudere, summam habet veritatis speciem. An vero aliae Danielis ante Origenis tempora exstiterint versiones copticae, ad vulgarem septuaginta viralem versionem expressae, id neque affirmare, neque negare audeo; licet Danielem semper in ecclesiis lectum, magnique habitum fuisse, ex insignibus antiquissimorum Patrum locis pateat. Quae tamen antiquiores si unquam exstiterunt Danielis versiones, eodem oppressae sunt fato, quod ad nostros usque dies Danielem septuaginta interpretum occultavit: cum dudum ab ecclesiis reprobatae, & a tertio inde saeculo haud amplius descriptae sint, vix ulla spes eas amplius reperiendi superesse videtur.

§. VII.

Nonnullas denique, antequam textum Danielis vertendum atque illustrandum aggrediemur, in linguam copticam observationes, ex ipso linguae studio nobis natas, lectori erudito proponere liceat, quarum

veritatem, cum in tanta codd. copticorum inopia ſagaciſſimus quiſque facile in opiniones incidere poſſit, quas admittendas non eſſe, ex ampliori demum linguae apparatu evinci poteſt, ipſe diiudicet. Ex omnibus, quae hactenus nobis innotuere linguae copticae monumentis, clare cernitur, illam ſummis illis ſyntaxeos, immo totius ſtructurae laborare defectibus, quibus incultae & barbarae linguae laborare ſolent. Ut enim cetera taceam, ex ipſis grammaticis conſtat, idioma copticum paſſivo deſtitui, verboque ſaepe auxiliari eo loco uti, ubi in ceteris linguis magis excultis, verbum activum habetur. Plurimis in vocibus nulla inter verbum & nomen differentia; neque in ceteris, quae ex iis radix petenda ſit, conſtat: rudis temporum in paradigmatibus formatio; multiplex & varia eiuſdem particulae vis: & ſexcenta eiuſmodi alia, quae rudem indigeſtamque linguam ſatis indicant. Accedit, linguam omnino periiſse, ita ut hodiernis coptitis, imprimis ſacerdotibus, qui, quos obſervant ritus ſacros intelligere cupiunt, diſcenda ſit. Cum ab omnibus aliis linguis ſit plane diverſa, ſubſidia quae hebraice

braicae linguae ex ſyriaca & arabica parantur, ſi vocabula graeca ſaepe obvia exceperis, nulla ipſi adſunt. Quamobrem ſummae in explicanda lingua difficultates oriuntur: magna enim vocabulorum copia adhuc incerta eſt, multorum vero ſignificationes, editores lexicorum plane latuere. Nec niſi minima linguae pars innoteſcere potuit, cum libri ſolum ſacri argumenti, iique parco admodum numero, editi ſint. Ipſi vero libri biblici, ex quibus maxima hauſta eſt vocabulorum pars, ſignificationem vocabulorum lexicographis ſuppeditarunt. Ex quo enim ſententia, verſionem των O' in copticis haberi, recepta eſt, in bibliis graecis locisque, quos dicunt parallelis, ſignificatio quaerebatur, quam vox coptica, utpote quae graecam redderet, haberet. Ubi autem vox plane incognita occurrit, vel diverſam interpretes graeci ſecuti ſunt ſententiam, aliterque ipſe hebraicus legit, quonam in textu veram vocis vim invenient, ſcire velim? Fateor equidem, unicam quam interpretes elegerunt, illam fuiſſe methodum, linguae plane mortuae excitandae; ſed vera quoque eſſe illa, quae de incertitudine rei dixi, ſatis

ſatis patere arbitror. Adeant lectores illos quos habemus fontes linguae, videantque, quot quantaeque obviae ſint difficultates, ubi difficilis vel ſaltem minus uſitata vox in graeco textu habetur, ac inde iudicent, an coptica verſio, ex graeco textu illuſtrata, graecum iterum illuſtrare poſſit ſermonem? Nullus vero in univerſum negare audeo, ullum arti criticae ſacrae ex copticis verſionibus naſci uſum, cum ſaltem hae verſiones textus graeci formam quo tempore ipſae confectae ſint, ſiſtant, lectionumque delectum praebeant iis in locis, ubi notabilis varietas, quae dictionis ſenſum mutaret integrum, in graecis occurrit. Quem quidem uſum criticum verſionum iſtarum maiorem eſſe in examinandis N. T. lectionibus, quam in textu ſeptuagintavirali, quem haud raro incertum eſſe conſtat, interpretando atque emendando, facile patere puto: neque in ultimis editionibus N. T. criticis omiſſa eſt coptica, quam hucuſque noverunt interpretes, verſio.

§. VIII.

§. VIII.

Uberior, eoque ipſo difficilior videtur eſſe dialectus memphitica, quae magis exculta, vocibus & dictionibus origine aegyptiacis ditior eſt, illique idiomati, quod per antiquam Aegyptum obtinuit, vicinior; cum magna vocabulorum antiquorum copia, quam ſacra volumina, auctoreſque claſſici exhibent, in iſta linguae aegyptiacae parte reperiatur, vel ſaltem ex radicibus eius explicari poſſit. Voces quoque, quae notiones ex variis diſciplinis, philoſophia imprimis & theologia hauſtas, exprimunt, vere copticae in dialecto memphitica plerumque habentur: rarius ad linguam graecam recurrendum, neque voces graecae, quo melior ſenſus reddatur, ſaepe mutuandae ſunt. Dialectus contra thebaica s. ſahidica omnium quidem ſententia elocutione dulcior leniorque eſt; ex illis tamen, quae hactenus habemus fragmentis non ita exculta, neque tanta verborum copia inſtructa eſſe videtur; id quod imprimis iis ex locis aſſerendum eſſe puto, qui de rebus ſacris officiiſque hominibus obſervandis agunt, plerum-

rumque non vocibus ſolum ſed integris phraſibus graeco-barbaris referti ſunt. Quod tamen, num ex vera dialectus ſahidicae inopia, an vero urbium graecarum Thebaidis in linguam Aegyptiorum dominio ortum, aut denique ignorantiae interpretum tribuendum ſit, ignoro; neque niſi ex ampliori codd. ſahidicorum apparatu diiudicari poſſe credo. Redeundum ſemper nobis eſt ad querelam de ſubſidiorum linguae copticae tenuitate, quae, ſi ampliora adeſſent, non linguae interpreti ſolum egregium praeſtare poſſent auxilium, ſed omnibus, qui culturae generis humani hiſtoriam ſcrutantur. Ubi enim linguam idearum, opinionum, morum denique, quibus populus utitur ſpeculum eſſe conſtiterit, [id quod omnium gentium hiſtoria, ipſaque linguarum ad mores, & opiniones hominum neceſſaria ratio affirmat] ex ipſa accuratiori linguae notitia, ut alia commoda taceam, iam cernere licet, quae notiones populo propriae, atque in ipſa terra natae; quae contra ex aliis regionibus advectae, atque hoſpitio quaſi receptae ſunt. Atqui plurima graecae linguae vocabula in linguam aegy-

aegyptiacam recepta ſunt, quorum ſi accuratum ex magna voluminum copia confeceris catalogum, ideas, & notiones quoque colligeres, quae Aegyptiis, quo tempore uſus linguae graecae in Aegypto invaluit, aut penitus incognitae erant, aut ſaltem haud adeo vulgatae, ut verba, quibus aegyptiace exprimerentur, intercidere haud potuiſſent. Ex qua accuratiore phraſium verborumque, imprimis eorum, quae ex diſciplinis oriunda ſunt, cognitione multa ſane colligi poterint, quae opiniones noſtras de progreſſu litterarum, imprimis autem diſciplinarum philoſophicarum, penes Aegyptios, corrigerent & amplificarent. Hodiernam enim linguam copticam ortam eſſe ex depravatione antiquae linguae, quam Pharaonicam dicunt, cum tempore Ptolemeorum voces & phraſes graecae in illam reciperentur, uno ore aſſerunt omnes. Dudum quoque periit *litterarum hieraticarum* uſus, quarum, paucis exceptis, quae picturis nonnullis poſteritati relicta ſunt (*a*), nulla fere cernuntur veſti-

 gia.

(*a*) In muſ. Borgiano, & apud Caylus T.I.

gia. Graeco-barbarus enim est character qui nunc obtinet copticus, paucaeque illae litterae, quas alphabetum graecum non habet, ab antiquo alphabeto in graecum translatae, priscae suae quid formae conservarunt. Vocales quoque procul dubio a Graecis additae sunt, quas ab Aegyptiis ex universo orientis more omissas fuisse summam habet veritatis speciem (*a*). Ex quibus omnibus, quantum esse debeat mutata in elocutione, in varia eiusdem vocis pictura ex varia vocalium suppositione, & erroribus ex simili quodam sono oriundis, in tota denique sua forma, prisca Aegypti lingua, quantaeque inde interpreti oriantur difficultates, quas saepenumero removere non valet, colli-

(*a*) In fragmentis Borgianis sahidicis multae vocalium cernuntur elisiones, lineolis superne positis indicatae, sicut quoque in actis S. Coluthi, editisque a Mingarellio videre licet, quae antiqui absque vocalibus exarandi moris, ipsis forsan Graecis cum coptica graecis litteris scribere inciperent, haud inusitati, reliquias esse suspicor.

ligere licet. Sufficiant pauca haec etſi praeter conſilium praefationis huius; quae tamen, cum de rebus agant parum notis, brevibuſque abſolutae ſint, aequo lectori haud ingrata fore arbitror: quibus iam abſolutis, ad ipſum Danielis textum una cum ſcholiis exhibendum me accingo.

DANIELIS

CAPUT NONUM

MEMPHITICE ET SAHIDICE.

Ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙ̀ⲙⲁ̅ϩ̅ I.

1. Ⲛϩⲣⲏⲓ ϧⲉⲛ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ϩⲟ//
ⲩⲓϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲇⲁⲣⲓⲟⲥ ⲡϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲛⲁ//
ⲥⲟⲩⲏⲣ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϩⲉⲛ ⲡⲓϫⲣⲟϫ ⲛ̀ⲛⲓ//
ⲙⲏⲧⲟⲥ· ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲣⲟ ⲉϫⲉⲛ
ϯⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲭⲁⲗⲇⲉⲟⲥ·

2. Ϧⲉⲛ ⲟⲩⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲉ//
ⲧⲉϥⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲁⲛⲟⲕ Ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ ⲁⲓ//
ⲕⲁϯ ϧⲉⲛ ⲡⲓϫⲱⲙ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲁⲣⲓⲑ//
ⲙⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲟⲙⲡⲓ ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥϣⲱ//
ⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲟ̅ⲥ̅ ϩⲁ Ⲓⲉⲣⲉ//
ⲙⲓⲁⲥ ⲡⲓⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ· ⲉⲡϫⲱⲕ

VISIO DECIMA.

1. In anno primo Darii filii Ahaſveri ex ſemine Medorum, qui regnavit ſuper regnum Chaldaeorum.

2 In anno primo regni ejus ego Daniel intellexi in libro numerorum annorum, qui fuit ſermo Domini

SAHIDICE.

Ⲧⲙⲉϩⲙⲏⲧⲉ ⲛ̄ϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ.

1. ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̄ ⲧϣⲟⲣⲡⲉ ⲛ̄ⲣⲟⲙⲡⲉ
ⲛ̄Ⲇⲁⲣⲓⲟⲥ ⲡϣⲏⲣⲉ ⲛ̄Ⲁⲥⲩⲏⲣⲟⲥ ⲉ-
ⲃⲟⲗ ϩⲙ̄ⲡⲉⲥⲡⲉⲣⲙⲁ ⲛ̄ⲙ̄ⲙⲏⲇⲟⲥ
ⲡⲁⲓ ⲛ̄ⲧⲁϥⲣ̄ⲣⲟ ⲉϫⲉⲛ ⲧⲙⲛ̄ⲧⲉⲣⲟ
ⲛ̀ⲛⲉⲭⲁⲗⲇⲁⲓⲟⲥ.

2. Ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ Ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ ⲁⲉⲓⲙ-
ⲉϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀ ⲛϫⲱⲱⲙⲉ ⲉ̀ⲧⲏⲡ ⲛ̄ⲛⲉ-
ⲣⲟⲙⲡⲉ ⲙⲡϣⲁϫⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ.
ⲛ̄ⲧⲁϥⲡⲱϩ ϣⲁ Ⲓⲉⲣⲉⲙⲓⲁⲥ ⲡⲉⲡⲣⲟ-

VISIO DECIMA.

1. In anno primo Darii filii Ahaſveri ex ſemine Medorum, qui regnavit ſuper regnum Chaldaeorum.

2. Ego quidem Daniel intellexi in libris numerum annorum verbi Domini, quod pervenit ad Ieremiam

ⲉ̀ⲙⲡϣⲱⲓϥ ⲛ̀Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ ⲛ̀ⲟ̅ ⲛ̀ⲣⲟ//
ⲙⲡⲓ.

3. Ⲁⲓϯ ⲙ̀ⲡⲁϩⲟ ϩⲁⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ Ⲫϯ ⲉ̀ⲡϫⲓⲛⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ. ⲟⲩⲡ̀ⲣⲟⲥⲉⲩⲭⲏ· ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲧⲱⲃϩ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲛⲏⲥⲧⲓⲁ: ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲟⲕ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲕⲉⲣⲙⲓ·

4. Ⲁⲓⲧⲱⲃϩ ⲙ̀Ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ· ⲁⲓⲟⲩⲱⲛϩ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲕⲱϯ· ⲡⲉϫⲏⲓ. ϫⲉ Ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ ⲡⲓⲛⲓ//
ϣϯ· Ⲫⲏⲉⲧⲟⲓ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣⲓ Ⲫⲏⲉⲧⲁ//
ⲣⲉϩ ⲧⲉϥⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲛⲁⲓ: ⲛ̀ⲛⲏⲉⲧ ⲉⲣⲁⲅⲁⲡⲁⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲕ: ⲛⲉⲙ ⲛⲏⲉⲧⲁⲣⲉϩ ⲉ̀ⲛⲉⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ.

ad Ieremiam prophetam , ad implendam devaſtationem Hieroſolymarum ſeptuaginta annos .

3. Dedi faciem meam ad Dominum Deum , ut quaererem orationem , & deprecationem, in ieiuniis & ſacco & cinere .

4. Deprecatus ſum Dominum Deum meum , confeſſus ſum , & conqueſtus ſum . Dixi : Domine Deus meus, magne,qui mirabilis (es),qui cuſtodis foedus tuum, & miſericordiam tuam illis qui diligunt te , & qui cuſtodiunt praecepta tua .

ⲫⲏⲧⲏⲥ : ϣϥⲉ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲉ ⲉⲡϫⲱⲕ
ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϣⲱϥ ⲛ̀ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ.

3. Ⲁⲩⲱ ⲁⲓϯ ⲙ̀ⲡⲁϩⲟ ⲛ̀ⲁϩⲣ
ⲙ̀ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲛⲟⲩⲧⲉ· ⲉϣⲓⲛⲉ ⲛⲥⲁ ⲟⲩ//
ϣⲗⲏⲗ ⲙ̀ⲛⲟⲩⲥⲟⲡⲥ ⲙⲛ̄ ϩⲏⲛⲏⲥ//
ⲧⲓⲁ ⲙⲛⲟⲩϭⲟⲟⲩⲛⲉ.

4. Ⲁⲓϣⲗⲏⲗ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉⲡϫⲟⲉⲓⲥ
ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ ⲁⲩⲱ ⲁⲓⲉⲝⲟⲙⲟⲗⲟⲅⲉⲓ.
ⲉ̀ϫⲱⲙⲙⲟⲥ. ϫⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲛⲟϭⲉ
ⲛ̀ⲛⲟⲩⲧⲉ ⲡⲉϣⲡⲏⲣⲉ ⲉⲕϩⲁⲣⲉϩⲉ ⲧⲉ//
ⲕϫⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲙⲛ ⲡⲉⲕⲛⲁⲛⲛ̄ ⲉⲧⲙⲉⲉ//
ⲙⲟⲕ. ⲁⲩⲱ ⲛⲉⲧ ϩⲁⲣⲉϩⲉ̀ ⲛⲉⲕⲉⲛ//
ⲧⲟⲗⲏ.

prophetam : ſeptuaginta anni ad complendam devaſtationem Hieroſolymarum.

3. Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut quaererem orationem & ſupplicationem in ieiuniis & cinere.

4. Oravi ad Dominum Deum meum, & confeſſus ſum, dicens : Domine meus, magne Deus, qui mirabilis es, cuſtodis faedus tuum cum illis qui diligunt te, & qui cuſtodiunt praeceptum tuum.

5. Ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ· ⲁⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ· ⲁⲛⲉⲣⲁⲥⲉⲃⲏⲥ· ⲁⲛϩⲉⲛⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ· ⲁⲛⲣⲓⲕⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ: ⲛⲉⲙ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲛⲉⲕϩⲁⲡ ⲙ̀ⲙⲏⲓ.

6. Ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁ ⲛⲉⲕⲉⲃⲓⲁⲓⲕ ⲙ̀ⲡⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⲛⲏⲉⲧⲁⲩⲥⲁϫⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲟⲩⲣⲱⲟⲩ. ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲁⲣⲭⲱⲛ. ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ. ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲗⲁⲟⲥ ⲧⲏⲣϥ ⲛⲧⲉⲡⲕⲁϩⲓ.

7. Ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛⲁⲕ ⲡⲟ̄ⲥ̄. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲟⲛ ⲡϣⲓⲡⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲛϩⲟ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲉ̀ϩⲟⲟⲩ ⲫⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀Ⲓⲟⲩⲇⲁ· ⲛⲉⲙ ⲛⲏⲉⲧϣⲟⲡ ϧⲉⲛ Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ

5. Peccavimus , iniuſte egimus , impie fecimus , diſceſſimus, declinavimus, a mandatis tuis , & a iudiciis tuis iuſtis .

6. Non audivimus ſervos tuos Prophetas , qui locuti ſunt in nomine tuo ſancto ad reges noſtros , & principes noſtros , & patres noſtros , & populum univerſae terrae .

7. Iuſtitia eſt tibi , Domine , & nobis confuſio faciei, veluti haec dies viro Iudae, & illis, qui habitat in Hiero-

5. Ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ⲁⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ. ⲁ//
ⲛⲁⲛⲟⲙⲉⲓ· ⲁⲛⲥⲁϩⲱⲱⲛ̀ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲛⲉⲕ
ⲉⲛⲧⲟⲗⲏ ⲁⲩⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉⲕϩⲁⲡ.

6. Ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲙ̀ ⲛ̀ⲥⲁ ⲛⲉⲕϩⲙ̀//
ϩⲁⲗ ⲛⲉⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁⲩϣⲁ//
ϫⲉ ϩⲙ̀ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲛⲁϩⲣⲉ ⲛⲉⲛⲉⲣⲱⲟⲩ
ⲙⲛ̀ ⲛⲉⲛⲁⲣⲭⲱⲛ ⲙⲛ̀ ⲛⲉⲛⲉⲓⲣⲧⲉ. ⲁⲩⲱ
ⲛⲁϩⲣ ⲙⲡⲗⲁⲟⲥ ⲧⲏⲣϥ ⲙⲡⲕⲁϩ.

7. Ⲧⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ ⲉⲥϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲕ
ⲡ̀ϫⲟⲉ̄ⲓ̈ⲥ . ⲁⲩⲱ ⲡϣⲓⲡⲉ ⲙ̀ⲡϩⲟ ⲉϥ//
ϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲛ ⲛⲑⲉⲙⲡⲟⲟⲩ ⲛ̀ϩⲟⲟⲩ ⲙ̀//
ⲡⲣⲱⲙⲉ ⲛⲓⲟⲩⲇⲁ . ⲙⲛ ⲛⲉⲧⲟⲩⲏϩ

5. Peccavimus , iniuſte egimus , impie fecimus , nos quoque dereliquimus praeceptum tuum & iudicium tuum .

6. Non audivimus ſervos tuos Prophetas , qui locuti ſunt in nomine tuo ad reges noſtros , & principes noſtros , & patres noſtros , & ad populum univerſae terrae .

7. Iuſtitia eſt tibi Domine, & confuſio faciei eſt nobis , veluti haec dies viro Iudae , & illi qui habitat in

ⲡⲓⲤⲣⲁⲏⲗ ⲧⲏⲣϥ· ⲛⲏⲉⲧϧⲉⲛⲧ ⲛⲉⲙ
ⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲏⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲧⲏⲣϥ
ⲡⲓⲙⲁ ⲉ̀ⲧ ⲁⲕϫⲟⲣⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲣⲟϥ
ϧⲉⲛⲧ ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉ̀ⲙⲙⲟⲥ
ⲛ̀ϧⲏⲧⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅.

8. Ⲡⲓϣⲓⲡⲓ ⲉ̀ⲙⲡⲉⲛϩⲟ ⲁⲛⲟⲛ. ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲟⲩⲣⲱⲟⲩ. ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛ̀ⲁⲣ ⲭⲱⲛ: ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ ϧⲁⲛⲏⲉⲧ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲁⲛⲟⲕ.

9. Ⲛⲓⲙⲉⲧϣⲉⲛϩⲏⲧ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲭⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲁ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲡⲉ: ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲁⲛϩⲉⲛⲉⲛ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅.

ſolymis, in Iſraele toto, qui prope & qui diſtantes ſunt in terra univerſa, ubi diſperſiſti eum in inobedientia ſua contra te Domine.

8. Confuſio faciei nobis, & regibus noſtris, & principibus noſtris, qui peccavimus tibi.

9. Miſerationes & propitiatio Dominus Deus noſter eſt, quoniam diſceſſimus a te, Domine.

ϩⲛ̄ ⲑⲓⲗ̄ⲏⲙ ⲙ̀ⲛ ⲡⲓⲏ̄ⲗ ⲧⲏⲣϥ . ⲛⲉⲧ-
ϩⲏⲛ ⲉ̀ϩⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲧⲉ ⲙ̄ⲡⲟⲩ ⲉ̀ϩⲣⲁⲓ
ϩⲙ ⲡⲕⲁϩ ⲧⲏⲣϥ ⲛ̀ⲧⲁⲕ ϫⲟⲟⲣ ⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ⲛϩⲏⲧϥ. ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ ⲧⲉⲩ ⲙ̀ⲛ
ⲧ· ⲁⲧⲥⲱⲧⲙ ⲛ̀ⲧⲁⲩⲁⲁⲥ ⲛϩⲏⲧⲕ
ⲡ̀ϫⲟⲉⲓⲥ.

8. Ⲡϣⲓⲡⲉ ⲙⲡϩⲟ ⲉϥϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲛ
ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲛⲉⲣⲱⲟⲩ . ⲁⲩⲱ ⲛ̀ⲛⲁⲣⲭⲱⲛ
ⲙⲛ ⲛⲉⲛⲉⲓⲟⲧⲉ ⲛⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ.

9. Ⲙⲙⲛ̄ⲧϣⲛϩⲧⲏϥ ⲙ̀ⲛⲛ ⲕⲱ
ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲩϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲕ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛ-
ⲛⲟⲩⲧⲉ. ϫⲉ ⲁⲛⲥⲁϩⲱⲱⲛ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ-
ⲙⲟⲕ.

Hierofolymis, & Ifraeli univerfo; qui prope funt intus, & qui diftantes funt extra, in terra univerfa, in qua tu difperfifti eum in inobedientia fua contra te Domine.

8. Confufio faciei eft nobis, & regibus noftris, & patribus noftris, qui peccavimus.

9. Miferationes, & propitiatio funt tibi Domine Deus nofter, nam derelinquimus te.

10. Ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁⲧⲥⲙⲏ
ⲙ̀Ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲉ̀ⲙⲟϣⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲉ//
ϥⲛⲟⲙⲟⲥ ⲛⲏⲉⲧⲁϥⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ⲙⲡⲉ//
ⲛⲙⲑⲟ ϧⲁ ⲛⲉⲛϫⲓϫ ⲛ̀ⲛⲉϥⲉⲃⲓⲁⲓⲕ
ⲛⲓⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ.

11. Ⲁ— ⲡⲒⲥⲣⲁⲏⲗ ⲧⲏⲣϥ
ⲉⲣⲡⲁⲣⲁⲃⲉⲛⲓⲛ ⲙⲡⲉⲕⲛⲟⲙⲟⲥ · ⲟⲩ//
ⲟϩ ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ. ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉ//
ⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ . ⲉϥϣⲧⲉⲙⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁ
ⲧⲉⲕⲥⲙⲏ Ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ · ⲁϥⲓ ⲉ̀ϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ
ⲛϫⲉ ⲡⲓⲥⲁϩⲟⲩⲓ · ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁⲛⲁϣ ⲉⲧ//
ⲥϧⲏⲟⲩⲧ ϩⲓⲫ̀ⲛⲟⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ
ⲫⲃⲱⲕ ⲙ̀ⲫϯ. ϫⲉ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲉⲣⲟϥ.

10. Non audivimus vocem Domini Dei noſtri τȣ ambulare in lege eius , quam dedit coram facie noſtra , in manum ſervorum eius , Prophetarum .

11. Iſrael univerſus tranſgreſſus eſt legem tuam, & declinavit a praeceptis tuis ; ut non audiret vocem tuam Domine . venit ſuper nos maledictio & iuramentum quod ſcriptum (eſt) in lege Moſis ſervi Dei . Quoniam peccavimus contra eam legem .

10. Ⲁⲩⲱ ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲙ ⲛⲥⲁ-
ⲧⲉⲥⲙⲏ ⲙⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲉⲧ-
ⲣⲉ ⲛⲙⲟⲟϣ ⲉϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀ⲡⲉϥⲛⲟⲙⲟⲥ
ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁϥⲧⲁⲁⲩ ⲙⲡⲉⲛⲉⲙⲧⲟⲉⲃⲟⲗ
ϩⲛ̀ ⲧϭⲓϫ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲙ̀ϩⲁⲗ ⲛⲉⲡⲣⲟ-
ⲫⲏⲧⲏⲥ.

11. Ⲁⲩⲱ ⲡⲓ͞ⲏⲗ ⲧⲏⲣϥ ⲁϥⲡⲁ-
ⲣⲁⲃⲁⲙ ⲡⲉⲕⲛⲟⲙⲟⲥ ⲁⲩⲱ ⲁⲩⲣⲁⲕ-
ⲧⲟⲩ ⲉⲧⲙ̀ⲥⲱⲧⲙ ⲛ͞ⲥⲁ ⲧⲉⲕⲙⲏ.
ⲁϥⲉⲓ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛϭⲓ ⲡⲥⲁϩⲟⲩ
ⲙ̀ⲛ ⲡⲁⲛⲁϣ ⲉⲧⲥⲏϩ ϩⲙ̀ ⲡⲛⲟⲙⲟⲥ
ⲙⲙⲱⲟⲩⲥⲏⲥ ⲡϩⲙ̀ϩⲁⲗ ⲡⲛⲟⲩⲧⲉ.
ϫⲉ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ⲉⲣⲟϥ.

10. Et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ambulare in lege, eius quam dedit coram facie nostra in manum servorum eius Prophetarum.

11. Et Israel universus transgressus est legem tuam, & discessit: ut non audiret vocem tuam. Venit super nos maledictio & iuramentum, quod scriptum (est) in lege Mosis servi Dei, nam peccavimus contra eam. (legem).

12. Ⲁϥⲧⲁϩⲟ ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲁϫⲓ —
ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲛⲏⲉⲧ ⲁϥⲥⲁϫⲓ ⲙⲙⲱⲟⲩ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛⲉⲙ ⲉϫⲉⲛ ⲉⲛⲣⲉϥϯ-
ϩⲁⲡ. ⲛⲏⲉⲧⲁⲩ ϯϩⲁⲡ ⲉⲣⲟⲛ ⲉⲓⲛⲓ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉ̀ϫⲱⲛ ⲛϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲙⲡⲉⲧ-
ϩⲱⲟⲩ ⲛⲏⲉ̀ⲧⲉ ⲙ̀ⲡⲉ —— ⲟⲩⲟⲛ ϣⲱ-
ⲡⲓ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲧⲏⲣⲥ ⲕⲁⲧⲁ
ⲛⲏⲉⲧ ⲁⲩϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁ-
ⲗⲏⲙ.

13. Ⲕⲁⲧⲁⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲥϧⲏⲟⲩⲧ
ϩⲓⲫⲛⲟⲙⲟⲥ ⲙⲙⲱⲩⲥⲏⲥ. ⲉ̀ⲁⲩⲓ ⲉ̀ϩ-
ⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛϫⲉ ⲛⲁⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲧⲏ-
ⲣⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲙⲡⲉⲛⲧⲱⲃϩ ⲙⲡ̄ⲓϩⲟ
ⲙⲡ̄ⲟ̄ⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲉⲧⲁⲥⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ

12. Constituit verba eius, quae locutus est ille super nos, & super iudices nostros, qui iudicare debebant, afferre super nos magnitudines mali, quae non sunt existentes infra coelum totum, sicut sunt in Hierosolymis.

13. Quemadmodum scriptum est in lege Mosis: venerunt super nos mala haec omnia, & non oravimus coram Domino Deo nostro, ut converteremur

12. Ⲁⲩⲱ ⲁϥⲧⲁϩⲟ ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ
ⲛⲛⲉϥϣⲁϫⲉ ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁϥϫⲟⲟⲩ ⲉϩ//
ⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲙⲛ ⲛⲣⲉϥϯϩⲁⲡ ⲛⲁⲓ
ⲛ̀ⲧⲁⲩⲕⲣⲓ̄ⲛⲉⲙⲙⲟⲛ. ⲉⲉⲓⲛⲉ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉϫⲱⲛ ⲛ̄ϩⲛ̄ⲛⲟϭ ⲙ̄ⲡⲉⲑⲟⲟⲩ. ⲛⲁⲓ̄
ⲙⲡⲟⲩϣⲱⲡⲉ ϩⲁ ⲧⲡⲉ̀ ⲧⲏⲣⲥ ⲕⲁⲧⲁ
ⲛⲉⲛⲧ ⲁⲩϣⲱⲡⲉ ϩⲛ̄ ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ.

13. Ⲕⲁⲧⲁⲑⲉ ⲉⲧⲥⲏϩ ϩⲙ ⲡ//
ⲛⲟⲙⲟⲥ Ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ. ⲛⲉⲓⲡⲉⲑⲟⲟⲩ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲁⲩⲉⲓ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ. ⲁⲩⲱ
ⲙ̀ⲡⲛⲉⲛⲥⲟⲡⲥ ⲙⲡϩⲟ ⲙ̄ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛ
ⲛⲟⲩⲧⲉ ⲉⲧⲣⲉⲛⲕⲧⲟⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲛ̄

12. Et constituit illa verba eius, quae locutus est ipse super nos, & super iudices nostros, qui iudicabant nos; afferre super nobis magnitudines mali, quae non existunt infra caelum universum, sicut sunt in Hierosolymis.

13. Quemadmodum scriptum est in lege Mosis. Mala ista omnia venerunt super nos, & non oravimus coram Domino Deo nostro, ut recederemus a prae-

ϩⲁ ⲛⲉⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ ⲉⲡϫⲓⲛⲕⲁϯ ϧⲉⲛ
ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ.

14. Ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲣⲱⲓⲥ ⲛϫⲉⲡⲟ̅ⲥ̅
ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲁϥⲉⲛⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ
ⲉϫⲱⲛ. ϫⲉ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲡⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉ-
ⲡⲛⲟⲩϯ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲧⲏⲣϥ
ⲉⲧⲁϥⲧⲁⲙⲓⲟϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲙⲡⲉϥⲥⲟ-
ⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲉϥⲙⲏ.

15. ϯⲛⲟⲩ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲛⲑⲟⲕ
ⲁⲕⲓⲛⲓ ⲙⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲓ-
ⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲑⲁⲙⲓⲟ̀ ⲛⲁⲕ
ⲛⲟⲩⲣⲁⲛ ⲙⲫⲣⲏϯ ⲙⲡⲁⲓⲉϩⲟⲟⲩ.
ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲙⲓⲛ.

a praevaricationibus noſtris, ad intelligendum in iuſtitia omni.

14. Et vigilavit Dominus ſuper mala noſtra, (quae adduxit) duxit illa ſuper nos: Quonſam iuſtus eſt Dominus Deus noſter erga creaturam eius omnem, quam fecit: & non audivimus vocem eius.

15. Nunc Domine Deus noſter; tu eduxiſti populum tuum ex terra Aegypti, & feciſti tibi nomen, ſicut in die hac, peccavimus, praevaricati ſumus.

ⲛⲉⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ . ⲁⲩⲱ ⲉⲙⲙⲉ ϩⲙ
ⲙⲉ ⲛⲓⲙ.

14. Ⲁⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ϯϩ//
ⲧⲏϥ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲧⲉⲛⲕⲁⲕⲓⲁ :
ⲁϥⲉⲛⲧⲟⲩ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲛ ⲛⲉϥ ϩⲃⲏⲩⲉ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲁϥⲁ̂ⲁⲩ . ⲁⲩⲱ ⲙⲡⲉⲛ
ⲥⲱⲧⲙ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲉϥⲥⲙⲏ.

15. Ⲧⲉⲛⲟⲩϭⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩ//
ⲧⲉ ⲡⲁⲓ ⲛⲧⲁⲕ ⲉⲓⲛⲉ ⲙⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲙ ⲡⲕⲁϩ ⲛⲕⲏⲙⲉ ϩⲣⲁⲓ
ⲛ̀ⲟⲩ ⲓϫ ⲉⲥϫⲟⲟⲣ . ⲁⲩⲱ ⲁⲕⲉⲓⲣⲉ
ⲛⲁⲕ ⲛⲟⲩ ⲣⲁⲛ ⲛⲑⲉⲙⲡⲟⲟⲩ ⲛϩⲟⲟⲩ.
ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ⲁⲛⲁⲛⲟⲙⲉⲓ.

varicationibus noſtris, & intelligeremus in iuſtitia omni.

14. Fecit Dominus Deus noſter vigiliam ſuper malitiam noſtram; duxit illam (quam duxit) ſuper eius creaturam omnem, quam fecit, & non audivimus vocem eius.

15. Nunc Domine Deus noſter, qui tu eduxiſti populum tuum ex terra Aegypti per manum fortem, & feciſti tibi nomen, quemadmodnm in illa die; peccavimus, praevaricati ſumus.

16. Ⲡⲟ͞ⲥ ϧⲉⲛ ⲧⲉⲕⲙⲉⲧⲛⲁⲏⲧ
ⲧⲏⲣⲥ ⲙⲁⲣⲉϥⲧⲁⲥⲑⲟ ⲛϫⲉⲡⲉⲕⲙ//
ⲃⲟⲛ ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲕϫⲱⲛⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ
ⲧⲉⲕⲃⲁⲕⲓ Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ ⲡⲉⲕⲧⲱ//
ⲟⲩ ⲉⲑⲩ̅. ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ϧⲉⲛ
ⲛⲉⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ. Ⲓⲉⲣⲟⲩ//
ⲥⲁⲗⲏⲙ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ ⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲉⲩϣ//
ⲱϣ ϧⲉⲛ ⲛⲏⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲕⲱϯ ⲉⲣⲟⲛ.

17. ϯⲛⲟⲩ ⲡⲟ͞ⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲥⲱ//
ⲧⲉⲙ ⲉϯⲡⲣⲟⲥⲉⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲕⲃⲱⲕ
ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲧⲱⲃϩ. ⲟⲩⲟϩ ⲙⲁⲣⲉⲡⲉⲕϩⲟ
ⲉⲣⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲙⲁ
ⲉⲑⲟⲩⲁⲁⲃ ⲫⲁⲓⲉⲧϣⲏϥ ⲉⲧⲃⲏⲕ
ⲡⲟ͞ⲥ.

16. Domine,in misericordia tua universa convertetur ira tua, & indignatio tua ab urbe tua Hierusalem, monte tuo sacro : nam peccavimus in iniustitiis nostris & patrum nostrorum , Hierosolymae populus tuus facti sunt opprobrium in omnibus locis , (terris) qui in circuitu nostro sunt .

17. Nunc Domine Deus noster audi orationem servi tui & deprecationem eius , & illumines faciem tuam super locum tuum sanctum , qui desolatus est propter te Domine .

16. Ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̄ ⲛⲉⲕⲙ//
ⲛ̄ⲧⲛⲁ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲙⲁⲣⲉϥⲕⲧⲟϥ ⲛϭⲓ
ⲡⲉⲕϭⲱⲛⲧ · ⲙⲛ ⲡⲉⲕⲟⲣⲅⲏ ⲉⲃⲟⲗ
ϩⲛ̄ ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ ⲡⲉⲕⲧⲟⲟⲩ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ:
ϫⲉ ⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̄ ⲛⲉⲛϫⲓⲛ´ⲟⲛⲥ.
ⲘⲚⲛⲁⲛⲉⲓⲟⲧⲉ. ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ ⲙⲛⲡⲉⲕⲗⲁ//
ⲟⲥ ⲁϥϣⲱⲡⲉ ⲉⲩⲛⲟϭⲛⲉϭ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀
ⲛⲉⲧϩⲙ ⲡⲉⲛⲕⲱⲧⲉ ⲧⲏⲣⲟⲩ.

17. Ⲧⲉⲛⲟⲩϭⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲛⲟⲩ//
ⲧⲉ. ⲥⲱⲧⲙ ⲉ̀ⲡⲉϣⲗⲏⲗ ⲙ̀ⲡⲉⲕ ϩⲙ̀
ϩⲁⲗ. ⲙⲛ ⲛⲉϥⲥⲟⲡ̄ⲥ. ⲛ̀ⲅ̄ ⲟⲩⲱⲛϩ
ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲙⲡⲉⲕϩⲟ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉ̀ϫⲙ ⲡⲉⲕ//
ⲙⲁ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ⲉⲧⲟⲩϫⲁⲓⲉ. ⲉⲧ//
ⲃⲏⲏⲧⲕ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ.

16. Domine in misericordiis tuis universis convertetur ira tua & indignatio tua ab Hierosolymis, monte tuo sacro, nam peccavimus in iniustitiis nostris & patrum nostrorum: Hierusalem & populus tuus perfossus (confixus) est opprobrium illis, qui in circuitu eius omnes.

17. Nunc Domine Deus audi orationem servi tui & deprecationem eius, & illumina faciem tuam super locum tuum sanctum, qui desolatus est propter te, Domine Deus meus.

18. Ⲣⲓⲕⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲁϣϫ ⲡⲁ//
ⲛⲟⲩϯ. ⲥⲱⲧⲉⲙ. ⲁⲟⲩⲱⲛ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲃⲁⲗ.
ⲁⲛⲁⲕ ⲉ̀ⲡⲉⲛⲧⲁⲕⲟ ⲛⲉⲙ ⲧⲉⲕⲃⲁⲕⲓ.
ⲑⲁⲓ ⲉⲧ ⲁⲩⲙⲟⲩϯ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉϩ//
ⲣⲏⲓ ⲉ̀ϫⲱⲥ· ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲉⲛⲙⲉ//
ⲑⲙⲏⲓ ⲁⲛ ⲁⲛⲟⲛ ⲧⲉⲛⲃⲟⲣⲃⲉⲣ ⲛ̀ⲛⲉⲛ
ⲙⲉⲧϣⲉⲛϩⲏⲧ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ. ⲁⲗⲗⲁ
ⲉϫⲉⲛ ⲛⲉⲕⲙⲉⲧϣⲁⲛ̀ⲑⲙⲁϩⲧ ⲛⲁⲓ
ⲉⲧ ⲟϣ ⲡⲟ̅ⲥ̅.

19. Ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲭⲱ ⲉⲃⲟⲗ
ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲙⲁϩⲑⲏⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲁⲣⲓⲟⲩⲓ. ⲙ̀ⲡⲉⲣ
ⲱⲥⲕ· ⲉⲧⲃⲏⲧⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ.
ϫⲉⲁⲩⲙⲟⲩϯ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ ϩⲓ//

18. Inclina aurem tuam, Deus meus. audi, aperi oculum tuum, vide perditionem noſtram, & urbis tuae, illius quae invocat nomen tuum ſuper eam. Nam non eſt propter Iuſtitiam noſtram (quod) nos proiicimus miſerationem noſtram coram te, ſed propter miſericordiam tuam, quae plurima eſt, Domine.

19. Audi Domine, remitte Domine, attende Domine, fac, ne moreris, propter te, Domine Deus meus,

18. Ⲣⲓⲕⲉ ⲙ̄ⲡⲉⲕⲙⲁ̀ⲁϣⲉ ⲛ̀ⲅ̄ ⲥⲱ-
ⲧⲉⲙ. Ⲁⲟⲩⲱⲛ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲃⲁⲗ ⲛ̀ⲅ̄ ⲛⲁ-
ⲩⲉⲡⲉⲛⲧⲁⲕⲟ. ⲙ̀ⲛ ⲡ̄ⲧⲁⲕⲟ ⲛ̄ⲧⲉⲕ-
ⲡⲟⲗⲓⲥ. Ⲧⲁⲓ ⲛ̄ⲧⲁⲩ ⲉⲡⲓⲕⲁⲗⲉⲓ ⲙ-
ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉ̀ϫⲱⲥ. ϫⲉ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲁⲛ ⲉϫⲛ̀ ⲛⲉⲛⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ ⲁⲛⲟⲛ.
Ⲉⲛⲛⲁⲛⲟⲩ ϫⲉ ⲛ̀ⲛⲉⲛⲙⲛ̀ⲧϣⲉⲛⲉϩⲧⲏϥ
ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲙⲧⲟ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁⲗⲗⲁ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉ̀ϫⲛ ⲛⲉⲕⲙ̀ⲛⲧϣⲛ̀ϩⲧⲏϥ ⲉⲧⲛⲁϣ-
ⲱⲟⲩ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ.

19. Ⲥⲱⲧⲙ̀ ⲉ̀ⲣⲟⲛ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ.
ⲕⲱⲛⲁⲛ ⲉⲃⲟⲗ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ· ϯϩⲧⲏⲕ
ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲁⲣⲓ̀ ⲥⲉⲧⲃⲏⲏⲧ. ⲛ̀ⲅ̄ ⲧ-
ⲙⲱⲥⲕ ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ. ϫⲉⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲁⲩ-

18. Inclina aurem tuam & audi, aperi oculum tuum, vide perditionem noſtram & perditionem urbis tuae quae invocat nomen tuum ſuper eam, nam non ſuper (propter) iuſtitiam noſtram effundimus miſerationem noſtram coram te (facie tua) ſed propter miſericordiam tuam quae plurima eſt, Domine.

19. Audi nos Domine, remitte Domine, attende Domine, fac propter te, ne moreris, Deus meus! Quo-

ϫⲉⲛ ⲧⲁⲓⲃⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ
ⲡⲒⲥⲣⲁⲏⲗ.

20. Ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲃⲟⲣⲃⲉⲣ ⲙ̀ⲡⲁⲛⲁⲓ
ⲙ̀ⲡⲉⲙ̀ⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁ̀ⲛⲟⲩϯ ⲉⲑⲃⲉ
ⲡⲓⲧⲱⲟⲩ ⲉⲑⲩ̅ ⲛ̀ ⲧⲉⲡⲁⲛⲟⲩϯ.

21. Ⲉⲧⲓ ⲉⲓⲥⲁϫⲓ ϧⲉⲛ ϯⲡⲣⲟ//
ⲥⲉⲩⲭⲏ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ Ⲅⲁ//
ⲃⲣⲓⲏⲗ ⲫⲏⲉ̀ⲧ ⲁⲓⲛⲁⲩ ⲉ̀ⲣⲟⲥ ϧⲉⲛ
ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ϧⲉⲛ ϯⲁⲣⲭⲏ ⲉϥϩⲁ//
ⲗⲁⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϭⲓ ⲛⲉⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ ⲛ̀ ⲧⲉⲟⲩϣⲱⲟⲩϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁ//
ⲛⲁ̀ⲣⲟⲩϩⲓ.

Quoniam invocatum eſt nomen tuum ſuper urbem hanc, & ſuper populum tuum Iſraelem .

20. Et effudi miſericordiam meam coram Domino Deo meo , pro monte ſancto Dei mei .

21. Adhuc loquebar in oratione ; ecce vir Gabriel, quem vidi in viſione in principio , volans eſt, & tetigit me circa (ſicut) horam ſacrificii veſpertini .

ⲧⲁⲩⲟϥ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲛ ⲧⲉⲕⲡⲟⲗⲓⲥ
ⲁⲩⲱ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲙ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ.
20. Ⲁⲓⲧⲉⲓ ⲇⲉ ⲉⲓϣⲁϫⲉ ⲁⲩⲱ
ⲉⲓϣⲗⲏⲗ ⲉⲓⲧⲁⲩ̂ⲟ ⲛⲛⲁⲛⲟⲃⲉ. ⲙ̀ⲛ
ⲛⲛⲟⲃⲉ ⲙⲡⲁⲗⲁⲟⲥ ⲡⲓⲏ̅ⲗ. ⲁⲩⲱ ⲉⲓ-
ⲛⲟⲩϫ ⲙⲡⲁⲛⲁ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲧⲟ ⲉⲃⲟⲗ
ⲙⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ. ⲉⲧⲃⲉ ⲡⲧⲟ-
ⲟⲩ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ.
21. Ⲁⲓⲧⲉⲓ ⲉⲓϣⲁϫⲉ ϩⲣⲁⲓ ϩⲙ̀
ⲡⲁ̀ϣⲗⲏⲗ. ⲉⲓⲥ ϩⲏⲏⲧⲉ ⲉⲓ̅ⲥ ⲡⲣⲱⲙⲉ
Ⲅⲁⲃⲣⲓⲏ̅ⲗ ⲡⲉⲛⲧⲁⲓⲛⲁⲩ ⲉ́ⲣⲟϥ ϩⲛ̀
ⲑⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲛϣⲟⲣ̅ⲡ ⲉϥϩⲏⲗ. ⲁϥϫⲱϩ
ⲉ̀ⲣⲟⲓ ⲛ̀ⲑⲉ ⲙ̀ⲡⲛ̀ⲁⲩ ⲛ̀ⲧⲉⲑⲩⲥⲓⲁ ⲙⲡ-
ⲛⲁⲩ ⲛ̀ⲣⲟⲩϩⲉ.

niam nomen tuum invocatur ſuper urbem tuam, & ſuper populum tuum Iſraelem.

20. Adhuc autem loquebar, & orationem feci, & confeſſus ſum peccata populi mei Iſraelis, & proieci miſericordiam meam coram Domino Deo meo, pro monte ſancto Dei mei.

21 Adhuc loquebatur in oratione mea: ecce vir Gabriel, quem vidi in viſione in principio (prima), volans eſt: tetigit me, veluti in hora ſacrificii veſpertini.

22. Ⲁϥⲧⲟⲩⲛⲟⲥⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥ-
ⲑⲣⲓⲕⲁϯ ⲁϥⲥⲁϫⲓ ⲛⲉⲙⲏⲓ. ⲡⲉϫⲁϥ.
ϫⲉ Ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ ϯⲛⲟⲩ ⲁⲓⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲉ-
ⲑⲣⲓⲥⲁⲃⲟⲕ ⲉⲟⲩⲕⲁϯ.

23. Ϧⲉⲛ ϯⲁⲣⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲕⲧⲱ-
ⲃϩ ⲁϥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛϫⲉ ⲟⲩⲥⲁϫⲓ. ⲁⲓⲓ
ⲉⲧⲁⲙⲟⲕ ϫⲉ ⲛⲑⲟⲕ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛⲧⲉ-
ϩⲁⲛⲉⲡⲓⲑⲩⲙⲓⲁ. ⲛⲑⲟⲕ ⲁ̀ⲣⲓⲛⲟⲓⲛ
ϧⲉⲛ ⲡⲓⲥⲁϫⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲕⲁϯ ϧⲉⲛ
ⲡⲓϫⲓⲛⲛⲁⲩ.

24. Ⲟ ⲛ̀ⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲁⲩϣⲁⲧⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ. ⲛⲉⲙ ⲉϫⲉⲛ
ϯⲃⲁⲕⲓ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ. ⲉ̀ⲡϫⲓⲛⲧⲣⲉϥ-
ϫⲱⲕ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ϥⲛⲟⲃⲓ. ⲛⲉⲙ

22. Suſcitavit me, ut intelligerem, locutus eſt mecum, dicens: Daniel nunc veni, docere te ad intelligentiam.

23. In principio orationis tuae venit verbum. Venio oſtendere tibi, quod tu vir deſideriorum (es). tu cogita in verbo, & intellige viſionem.

24. Septuaginta hebdomades conciſae ſunt ſuper populum tuum & ſnper urbem ſanctam, ad imponendum finem iniquitati, & ad ſigillanda peccata, & ad deſtruen-

22. Ⲁϥⲧⲁⲙⲟⲓ. ⲁⲩⲱ ⲁϥϣⲁ//
ϫⲉ ⲛ̀ⲙⲙⲁⲓ ⲉϥϫⲱⲙⲙⲟⲥ. ϫⲉ Ⲇⲁ//
ⲛⲓⲏⲗ ⲧⲉⲛⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲁⲓⲉⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲧⲥⲁ//
ⲃⲟⲕ ⲉⲧⲙⲛ̀ ⲧ̀ⲣⲉⲙⲛ̀ϩⲏⲧ.

23. Ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀ ⲧⲁⲣⲭⲏ ⲙ̀ⲡⲉⲕ//
ⲥⲟⲡⲥ̀ ⲁϥⲉⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛϭⲓ ⲡϣⲁϫⲉ :
ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ ⲁⲉⲓ ⲉⲧⲁⲙⲟⲕ ϫⲉ ⲛⲧⲟⲕ
ⲟⲩⲣⲱⲙⲉ ⲛϣⲟⲩⲁϣϥ. ⲁⲩⲱ ⲙⲉⲕ//
ⲙⲟⲩⲕ ϩⲣⲁⲓ ϩⲙ̀ⲡϣⲁϫⲉ ⲁⲩⲱ ⲛ̀ⲧ
ⲉⲓⲙⲉ ϩⲙ ⲡ̄ϭⲱⲗⲡ̄ ⲉ̀ⲃⲟⲗ.

24. Ϣⲃⲉ ⲛ̀ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲁⲩⲧⲟ//
ϣⲟⲩ ⲉϫⲙ̀ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ. Ⲁⲩⲱ ⲉϫⲛ̀
ⲧⲡⲟⲗⲓⲥ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ. ⲉⲧⲣⲉϥϫⲱⲕ
ⲉⲃⲟⲗ ⲛϭⲓ ⲛⲛⲟⲃⲉ. ⲁⲩⲱ ⲛϭⲉ ⲉⲫ//

22. Annunciavit & locutus eſt mecum, dicens, Daniél nunc tibi veni docere te, & facere te intelligere.

23. In principio orationis tuae venit verbum. Ego quoque veni oſtendere tibi quod tu vir deſideriorum(es). & tu cogita in verbo; & ego intelligere faciam (te) revelationem.

24. Septuaginta hebdomades ſtatutae ſunt ſuper populum tuum & ſuper urbem ſanctam, ad imponendum finem iniquitati, & ad ſigillanda peccata noſtra :

ⲡϫⲓⲛ ⲉⲣⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲓⲛ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲟⲃⲓ.
ⲛⲉⲙ ⲉϥⲱϯ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲓ ⲁ̀ⲛⲟⲙⲓⲁ.
ⲛⲉⲙ ⲉⲡϫⲓⲛⲭⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛϩⲁⲛϭⲓⲛ-
ϫⲟⲛⲥ. ⲛⲉⲙ ⲉⲡϫⲓⲛ ⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲇⲓⲁ-
ⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ⲉⲛⲉϩ. ⲛⲉⲙ ⲉⲡϫⲓⲛ ⲉⲣⲥⲫⲣⲁ-
ⲅⲓⲍⲓⲛ ⲛⲟⲩϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲡⲣⲟ-
ⲫⲏⲧⲏⲥ. ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲡϫⲓⲛ ⲑⲱϩⲥ ⲙ̀ⲡⲉ-
ⲑⲟⲩⲁⲃ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲁⲃ.

25. Ⲟⲩⲟϩ ⲉⲕⲉⲉⲙⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲕⲉ-
ⲕⲁϯ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡϫⲓⲛⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ-
ⲟⲩⲥⲁϫⲓ. ⲉ̀ⲡϫⲓⲛ ⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛⲉⲙ ⲉⲡ-
ϫⲓⲛⲕⲱⲧ ⲛ̀Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ ϣⲁⲡ-
ⲭⲣⲓⲥⲧⲟⲥ ⲡⲓϩⲏⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲍ ⲛ̀ⲉ-
ⲃⲇⲟⲙⲁⲥ. ⲛⲉⲙ ⲝ̄ⲃ̄ ⲛ̀ⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ.
ⲉϥⲉⲧⲁⲥⲑⲟ ⲉϥⲉ̀ⲕⲱⲧ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲗⲁϯⲁ

das iniuſtitia & ad expiandas violentias, & ad adducendum foedus aeternum, & ad ſigillandam viſionem & prophetam, & ad ungendum ſanctum ſanctorum.

25. Et cognoſcas & intelliges ex exitu ſermonis, ut reſpondeatur, & aedificentur Hieroſolymae, uſque ad unctum ducem ſeptem hebdomades: & ſexaginta duae

ⲣⲁⲅⲓⲍⲉ ⲛⲉⲛⲛⲟⲃⲉ. ⲉⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ
ⲛⲉⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ ⲁⲩⲱ ⲉ̀ⲕⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀//
ⲛϫⲓⲛⲥⲟⲛⲥ. Ⲉⲉⲓ ⲛⲉⲛⲧⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ
ⲛ̀ϣⲁⲉ̀ⲛⲉϩ. ⲁⲩⲱ ⲉⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉⲛ ⲑⲟ//
ⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙⲛ ⲟⲩ ⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⲉ̀ⲧⲱϩⲥ
ⲙⲡⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ⲛ̀ⲛⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ.

25. Ⲁⲩⲱ ⲕⲛⲁⲉⲓⲙⲉ ⲛ̀ⲅ̀ⲛⲟⲓ
ϫⲓⲛⲧⲓ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϣⲁϫⲉ ⲉⲟⲩⲱ̀ϣⲃ
ⲁⲩⲱ ⲉⲕⲱⲧ ⲛⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ ϣⲁ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉⲡϩⲩⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲡⲉⲭⲣⲓⲥⲧⲟⲥ ⲥⲁ
ϣϥⲉ ⲛ̀ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ. ⲁⲩⲱ ⲥⲉ̀ⲥⲛⲟ//
ⲟⲩⲥⲉ ⲛ̀ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ. ⲁⲩⲱ ⲛϥⲕⲟⲧϥ
ⲛ̀ⲥⲉⲕⲱⲧ ⲛⲧⲉⲡⲗⲁⲧⲓⲁ. ⲙⲛ ⲡⲥⲟⲃⲧ

deſtruere iniuſtitias noſtras, & expiare praevaricationes noſtras: adducere iuſtitiam in aeternum: & ſigillare viſionem & prophetam: ungere ſanctum ſanctorum.

25. Et cognoſcas & intelliges ab exitu verbi ad reſpondendum & aedificandum Hieroſolymas, uſque ad ducem unctum hebdomades ſeptuaginta. Et ſexaginta duae

ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲟⲃⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ϣⲟⲩⲟ̀
ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲥⲏⲟⲩ.

26. Ⲉⲥⲉϣⲱⲡⲓ ⲙⲉⲛⲥⲁ ϯⲟ̄ⲃ
ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲉϥⲉϥⲱϯ ⲉⲃⲟⲗ
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲑⲱϩⲥ· ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲁⲡ
ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ϯⲃⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ ⲡⲉ-
ⲑⲟⲩⲁⲃ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲱⲟⲩ. ⲛⲉⲙ ⲡⲓ-
ϩ̀ⲩⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲉⲑⲛⲏⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲩ-
ⲉ̀ϭⲉⲧϭⲱⲧⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁⲧⲁⲕⲗⲓⲥ-
ⲙⲟⲥ ϣⲁ ⲡϫⲱⲕ ⲛⲟⲩⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ⲉ-
ϥϣⲁⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϥⲛ̀ⲁⲑⲱϣ ⲛ̀ϩⲁⲛ-
ⲧⲁⲕⲟ.

27. Ϥⲛⲁϯⲓϫⲟⲙ ⲛⲟⲩⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ
ⲛ̀ϩⲁⲛⲙⲏϣ ⲛⲟⲩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ·

hebdomades erit reditus, ut aedificetur platea, & murus, & evacuentur tempora.

26. Erit poſt ſeptuaginta duas hebdomadas interitus Unẽti (unctionis), & non erit iudicium in ea (urbe). Urbs & ſanctuarium exſcindetur & dux futurus: & concidentur in diluvio uſque ad finem belli, conſtitutum terminum devaſtationis.

27. Praevalebit foedus multitudinum hebdomade una. & in media hebdomade ceſſabunt altaria, & ſacrificia

ⲉⲧϩⲓⲃⲟⲗ ⲛ̄ⲧⲉⲛⲉⲟⲩⲟ̀ⲉⲓϣ ϣⲱⲡⲉ
ⲉⲩϣⲟⲩⲉⲓⲧ.

26. Ⲙⲛ̄ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲥⲉ̀ⲥⲛⲟⲟⲩⲥⲉ ⲇⲉ//
ⲛ̄ϩⲉⲃⲇⲱⲙⲁⲥ. ⲥⲉⲛⲁⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ
ⲙ̄ⲡⲧⲱϩⲥ ⲛ̄ⲧⲉ̀ⲛϩⲁⲡ ϣⲱⲡⲉ ⲛⲁ̀ϥ
ⲉⲩⲡⲉⲧϣⲟⲩⲉⲓⲧ ⲁⲛ. ⲧⲡⲟⲗⲓⲥ ⲇⲉ
ⲙ̀ⲛ̀ ⲡⲡⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟⲟⲩ.
ⲙⲛ̀ ⲡϩⲩⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲉⲧ̄ⲛⲏⲩ ⲛ̀ϥϣⲁ
ⲁⲧⲟⲩ ϩⲛ̀ ⲟⲩⲕⲁⲧⲁⲕⲗⲩⲥⲙⲟⲥ ⲛϥ
ⲕⲱⲙ̀ⲙⲟⲩ ϣⲁ ⲛ̀ϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡ//
ⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ. Ⲉⲧⲧⲏϣ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀
ϩⲉⲛⲧⲁⲕⲟ.

27. Ⲟⲩϩⲉⲃⲇⲱⲙⲁⲥ ·ⲁⲩⲱ ⲧ̀//
ⲡⲁϣⲉ ⲛ̀ⲑⲉⲃⲇⲱⲙⲁⲥ ⲛϥⲟⲩⲁⲗϭⲟⲛ

hebdomades : & reverretur, & aedificabitur platea & murus, & evacuabuntur tempora.

26. Et poſt ſexaginta duas hebdomades exſcindetur unctus (unctio): iudicium erit illi vanum. Urbs autem & ſanctuarium exſcindetur, & dux futurus : & deficient in diluvio permanente uſque ad finem belli ſtatutum in devaſtationibus.

27. Hebdomas. Et in media hebdomade ceſſabunt altare & ſacrificium alae (templi) ex devaſtatione,

ⲟⲩⲟϩ ϧⲉⲛ ⲧⲫⲁϣⲓ ⲛⲟⲩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ
ϥⲛⲁⲑⲣⲉ̂ ϩⲁⲛ ⲙⲁⲛⲉⲣϣⲱⲟⲩϣⲓ—
ⲕⲏⲛ. ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϣⲟⲩϣⲱⲟⲩϣⲓ. ⲛⲉⲙ
ⲟⲩⲱ̀ⲧⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ. ⲟⲩⲟϩ
ϣⲁϥϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲡⲟϯⲏ.
ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲑⲱϣ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ:
ⲉϥⲉϯϫⲟⲙ ⲛ̀ⲟⲩⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ϩⲁⲛ//
ⲙⲏϣ ⲛⲟⲩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ. ⲟⲩⲟϩ
ϧⲉⲛ ⲧⲫⲁϣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϯⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲥⲉ//
ⲛⲁⲱⲗⲓ ⲛⲟⲩϣⲟⲩϣⲱⲟⲩϣⲓ ⲛⲉⲙ ⲟ//
ⲩⲱⲧⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ· ⲟⲩⲟϩ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲓⲉⲣⲫⲉⲓ
ⲟⲩⲥⲱϥ ⲛ̀ⲧⲉⲟⲩϣⲱϥ. ϣⲁ ⲛ̀ϫⲱⲕ
ⲛ̀ⲧⲉⲟⲩⲥⲏⲟⲩ ⲉϥⲉϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲕ ⲛ̀ⲧⲉ//
ⲡⲓϫⲓⲛϣⲱϥ.

& libatio ex (propter) perditione. & uſque ad conſumationem & extinctionem : Et ſtatuetur ſuper perditionem. Et praevalebit foedus multitudinum hebdomade una. & in media hebdomade aufferetur ſacrificium & libatio, & in templo abominatio deſolationis. uſque ad plenitudinem temporis dabitur plenitudo deſolationis.

ⲛⲉⲑⲩⲥⲓⲁ̀ⲥⲧⲏⲣⲓⲟⲛ ⲙⲛ ⲧⲉⲑⲩⲥⲓⲁ·
ⲛ̄ⲧⲉⲡⲉⲡⲧⲉⲣⲩⲅⲓⲟⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲙ̀ⲡ-
ⲧⲁⲕⲟ ⲛϥⲕⲱⲙⲙⲟⲟⲩ ϣⲁ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉⲧⲥⲩⲛⲧⲉⲗⲓⲁ ⲙⲡⲉϥϣⲧⲟⲣⲧⲣ̄ ⲉϩ-
ⲣⲁⲓ ⲉϫⲛ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ. Ⲁⲩⲱ ϥⲛⲁϯ
ⲛ̀ⲧⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ϩⲁϩ. Ⲟⲩϩⲉⲃⲇⲱ-
ⲙⲁⲥ. ⲁⲩⲱ ϩⲛ̀ ⲧⲡⲁϫⲉ ⲛⲑⲉⲃⲇⲱ-
ⲙⲁⲥ ⲥⲉⲛⲁϥⲉⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲑⲩⲥⲓⲁ ⲙ̀ⲛ ⲡⲟ-
ⲧⲱ̀ⲧⲛ̀ ⲉ̀ⲃⲟⲗ. ⲛⲧⲉ ⲧⲃⲟⲧⲉ ⲙ̀ⲡ-
ϣⲱϥ ϣⲱⲡⲉ ϩⲓϫⲙ ⲡⲣ̄ⲡⲉ ϣⲁ ⲉϩ-
ⲣⲁⲓ ⲉⲡϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲙⲡⲉⲩⲟⲉⲓϣ. ⲛ-
ⲥⲉϯ ⲛⲟⲩⲃⲟⲧⲉ ⲙ̀ⲡϣⲱϥ.

quae permanebit usque ad consumationem conturbationis super devastationem : & praevalebit foedus una hebdomade. Et in media hebdomade transibit sacrificium & libatio . Abominatio interitus erit super templum: usque ad plenitudinem temporis dabitur interitus devastationis .

SCHOLIA.

In ſcholiis ad utrumque textum conſcribendis eam ſecutus ſum legem, ut illa ſolum paucis illuſtranda mihi ſumerem, quae aut linguae copticae novi quid incrementi afferre mihi viſa ſint, aut characteres ſiſterent, ex quibus indoles verſionum copticarum, & textuum graecorum, quos ſecutae ſint iſtae, facile perſpici queat. Novi enim, me paucis admodum hominibus, qui ſtudio coptico delectantur, atque illa omnia, quae in vocabulariis & gramatticis iam tradita ſunt, in recenti habent memoria, ſcribere. Novi quoque, me paucis abhinc menſibus antiquitatis copticae plane ignarum, variiſque praeterea ſtudiis diſtractum, linguam difficillimam haud ita callere potuiſſe, ut alios, quibus maior cum litteris copticis eſſet conſuetudo, docerem. Quam ob rem eo imprimis ſtudui, ut utrumque textum, quo accuratius fieri potuerit, exhiberem, verſiones latinas prope verbales conficerem, variantes lectiones copticas inter ſe, & cum celeberrimis tribus editionibus Danielis graecis, Theodotionis quippe vaticana & alexandrina, atque priſca LXX. ſenum interpretatione ex codice chiſiano edita, ſedulo conferrem. Omnia praeterea cum textu hebraico contuli; editionum, aldinae & complutenſis varias lectiones paſſim notavi, neque noviſſimam Danielis interpretationem graecam, quae, cum dudum in bibliotheca D. Marci Venetiis latuiſſet, a clar. Villoiſonio typis denique Argentorati 1784. una cum aliis nonnullis V. T. libris edita eſt, prorſus neglexi: Quam quidem, licet inter ſeptem antiquas Sacri Codicis verſiones graecas SS.Patribus cognitas atque laudatas haud eſſe referendam perſuaſum mihi ſit, cum tamen textum hebraicum ſumma fidelitate expreſſerit, & praeterea, cui ſit tribuenda ſaeculo, hacte-

hactenus non ſit definitum, in ſcholiis conficiendis conſulendam quoque eſſe iudicavi.

Ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙ̀ⲙⲁ̀ϩ Ⅰ. Memph.

Ϯⲙⲉϩⲙⲛ ⲧⲉⲛ ϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ. Sahid.

Viſio decima.

In praefationis §.VI. notatum iam eſt, utramque verſionem Danielis copticam in viſiones diſtinctam fuiſſe, quarum, ſicut in Daniele memphitico habebatur, integrum ordinem exhibet ms. in bibliotheca angelica de Urbe: ita enim ſe habet.

VISIO I. Hiſtoria Suſannae, Danieli praemiſſa.
II. Cap. Danielis, prout in editionibus habetur, primum.
III. Cap. II,
IV. Cap. III. Cui inſeruntur hymni trium puerorum in fornace ardenti, uſque ad verſ. 97.
V. Cap. III. 98. verſui 31. Theodotionis reſpondens, uſque ad finem cap. VI.
VI. Cap. VII. I. 29.
VII. Cap. V. 30. uſque ad finem cap. VI.
VIII. Cap. VII.
IX. Cap. VIII.
X. Cap. IX.
XI. Capita X. XI. XII.
XII. Continet hiſtoriam Beli.
XIII. Hiſtoria draconis, & Danielis in lacu leonum ab Habacuc propheta cibati.

Codicem alexandrinum in eaſdem prope ſectiones, ὅρασεις quoque dictas, Danielem ſuum diſtinxiſſe ſuperioribus monuimus: incipit enim ab hiſtoria Suſannae; quam ob rem caput Danielis primum ὅρασις Β.' dicitur. eandem quoque in aliis codicibus fuiſſe inſcriptionem, monent ſcholia codicis vaticani: diviſionum autem codicis alexandrini integrum ordinem, quem editio, qua uſus ſum, Lamb. Boſii habet, quo melius cum ordi-

 ne

ne versionis memphiticae conferri possit, notare placet. ὅρας. Β.' cap.I. ὅρ. Γ.' cap.II. ὅρ. Δ.' cap.III. I 30. ὅρ.Ε.' cap.III. 31. fin. cap.IV. ὅρ.' ϛ.' cap.V. I 29. ὅρ. Ζ. cap.V. 30. fin. cap.IV. ὅρ.Η.' cap. VIII. ὅρ. Θ.' cap.VIII. ὅρ. Ι. cap.IX. ὅρ.' ΙΑ.' cap.X. XI. XII.

Sectionum in versione sahidica ordo, cum non nisi unicum servatum nobis sit fragmentum, certo quidem definiri nequit, ex illo tamen, qui capiti nono praefigitur, titulo, = *visio decima* = quem versio memphitica quoque habet, probabile fit, utramque versionem in easdem sectiones distinctam fuisse. licet enim in ecclesia aegyptiaca duae extiterint versiones, ordinem tamen liturgicum, atque lectionum, in publico coetu recitandarum, ad quem distinctio in visiones procul dubio respicit, in omnibus Aegypti Ecclesiis eundem fuisse, ex se patere videtur.

Ⲧⲙⲉϩⲙⲏⲧⲉⲛ ϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ Sahid. *Visio decima*. Vox ex memphitica dialecto illustranda; est enim ⲙⲏⲧ, ⲙⲏϯ *decem*: ex quo factum est ⲙⲏⲧⲉⲛ. Syllaba autem quae praecedit, ⲙⲉϩ: proposito est ante res numeratas, ut ⲙ̀ⲙⲁϩ memphit. In parte sahidica lexici Lacrosiani habetur abbreviatio ⲙⲛ̀ⲧ ⲙⲏⲧⲉⲛ.

Vers. I. Consonat uterque interpres copticus cum textu hebraico & cum editionibus Theodotionis. Attamen LXX. habet Δαρειȣ τȣ Ξερξȣ, ex antiqua suppositione, Ahasverum Danielis fuisse Astyagem, de quo loquitur Xenophon in Cyropaedia.

ϣⲟⲣⲡⲉ. Sahid. idem quod ϩⲟⲩⲓⲧ Memph., initium rei; numerumque uncialem indicat.

ⲡⲁⲓⲛⲧⲁϥ ⲣ̄ⲣⲟ Sahid., *qui regnavit*, pro-

proprie, *qui se regem fecit*, primum enim ⲣ̅ abbreviatio verbi ⲉⲣ *facere* esse videtur.

Vers. 2. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉϥⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ, *in anno primo regni eius*, interpres memphiticus vero textum hebraicum בשנת אחת למלכו fideliter expressit; quae quoque in cod. alex. versione τῶν Ο′, & versione veneta, superioribus laudata, habentur. Versio vero sahidica codicis vaticani amplexa est lectionem, qui primas hasce voces versum a commate secundo, ἐγὼ Δανιὴλ incipiens, omittit.

ϧⲉⲛ ⲡⲓϫⲱⲙ. Memph. *in libro*, singularem habet. Accuratius versio sahidica textum hebraicum expressit בספרים: habet enim pluralem ϩⲛ̀ ⲛϫⲱⲱⲙⲉ, *in libris*, ita quoque Graeci.

Sequentia verba versionis memph. ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲁⲡⲓⲑⲙⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲟⲙⲡⲉ, an vertenda sint *numerorum annorum*, aut *numerum annorum*, ex syntaxi eorum haud constat; videtur tamen sensus & interpretatio facilior oriri, si cum ⲡⲓϫⲱⲙ iunguntur. ita ed. aldina. Versio sahid. refert verba *numerum annorum* ad verbum praecedens ⲁⲉⲓⲕ, *incellexi*. Notandum quoque est, textum hebraicum, ceterasque editiones graecas heic *numerum* in singulari habere.

ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. Memph., *qui* (*liber*) *fuit sermo Domini*;

 ita

ita hebr. & Theod. οἱ Ο' vero, οτε εγενετο προςαγμα τη γη. Veneta: εἰς (ετεσι) ετελεσε λογος τȣ οντωτȣ. Sola sahidica binas hasce voces ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥϣⲱ// ⲡⲉ omittit, verbaque ⲙⲡϫⲁϫⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ *verbum Domini*, previis, *numerum annorum*, iungit.

ⲉ̀ⲡϫⲱⲕ ⲙ̀ⲡϫⲱϥ Memph. ⲉⲡϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϣⲱϥ S. *ad complendum devastationem*, ita hebr. & Theod. Diversam ab hisce habet ovelectionem LXXvir. quae εγειρας εις αναπληρωσιν ονειδισμȣ'Ιερȣσ. legit; alteram porro Veneta: ὡς πληρωθειεν ταις ερημωσεσιν Ἱερȣσαλημης.

Vers.3. Connectit S. versum hunc particula ⲁⲩⲱ cum antecedente ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲧⲱⲃϩ. M. Deest in S. οἱ Ο.' Ἑυρειν προσευχην και δεησιν. Theod. Εζητησαι προσευχην και δεησιν; ita quoque Coptici.

Voces sah. ⲥⲟⲛⲥ & ϭⲟⲟⲩⲛⲉ in vocabulariis haud occurrunt, neque in M. habentur voces soni cuiusdam similis, praeter ⲥⲱⲛⲓ *limbus vestis*, (a quo tamen vix significatio vocis sahidicae derivari potest), & ϣⲟⲩ, ϣⲟⲩⲱⲟⲩ, ϣⲟⲩⲓⲉ, *siccus*, *aridus*, ex quo ϭⲟⲟⲩⲛⲉ *cinis*; melius enim convenit haec etymologia *cineri*, quam *sacco*.

ⲟⲩ ⲥⲟⲕ M. deest in S. Cod. vat. omittit και σποδω, est vero in cod. alexandrino, quem interpres memphiticus fideliter expressit.

Vers.4.

*Verſ.*4. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲕⲱϯ M. deeſt in Graecis & in S.

ⲛⲟϭ S. idem quod ⲛⲓϣϯ M. *magnus*.

*Verſ.*5. Ordo verborum in utraque verſione eſt idem ac in LXXvir. Ἡμαρτομεν, ηδικησαμεν, ησηβησαμεν και απεστημεν και παρεβημεν τας εντολας σου, και τα κριματα σου. Omittunt tamen ultimum verbum סור, quod Al. Vat. & Ven. habent.

ⲁⲛⲥⲁϩⲱⲱⲛ. S. in Lexico haud occurrit: compoſita eſſe videtur vox ex praefixo *a* actionem praeteritam indicante, ⲛⲥⲁ *poſt*, & ϩⲱⲱⲛ, *nos quoque*, idemque eſt, ac ⲁⲛϩⲉⲛⲉⲛ, M. a rad. ϩⲉⲛ *diſcedere*.

Verſ.6. ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ M. in nomine tuo *ſancto*, abſque ulla auctoritate; cum in Heb.Gr.&S.non habeatur.

Veeſ 7. ⲉⲥϣⲟⲟⲡ S. additur, quaſi, iuſtitia *manet* tibi.

ⲛⲉⲧϩⲏⲛ ⲉϩⲟⲩⲛ. S. *qui prope ſunt intra*.

ⲉϩⲟⲩⲛ S. pro ⲉϧⲟⲩⲛ M. facile enim ϧ M. vertitur in ϩ S.

ⲙⲛ ⲛⲉⲧⲉ ⲙⲛⲟⲩ. S. *& qui non ſunt* (*prope*). Phraſem memphiticam ⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲏⲟⲩ, *qui diſtantes ſunt*, circumſcribit.

ⲛϩⲏⲧⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅ M. ⲛϧⲏⲧⲕ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ S. in codicibus verſ.7., contra auctoritatem textus hebr.

& verſionum graecarum adiungitur ; quae tamen differentia ſenſui parum nocet.

ϩⲉⲛ ⲧⲟⲩ ⲙⲉⲧⲁⲧⲥⲱⲧⲉⲙ. M. *in inobedientia ſua*, refertur ad Iſraelem.

LXX. *εν τη πλημμελεια ἡ επλημμελησαν εναντιον σου*. cui Coptici propius accedunt, quam Theodotioni, qui *εν αθεσια αυτων ἡ εθετησαν*. ⲁⲛⲟⲕ pro ⲁⲛⲟⲛ ſaepe in plurali dicitur, interdum quoque in ſecunda perſona uſurpatur : praepoſitio ϩⲁ M. frequens eſt, ubi Coptus de ſe ipſo loquitur.

Verſ.9. ⲛⲟ̄ⲥ M. & cod. al. in S. vero & rel. deeſt. uterque Copticus porro habet ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙⲙⲟⲕ & ⲉⲃⲟⲗ ⲙⲙⲟⲕ *contra te* ; licet textus hebr. habeat tertiam perſonam, quem Ven. ſequitur. Theodotion. *οτι απεϛημεν*. LXX. cum copticis concordat, habet enim, *οτι απεϛημεν απο σου*.

*Verſ.*10. Eadem eſt Copticorum lectio, quae Hebr. & Theodot. LXX. vero habens *ὡ εδωκας ενωπιον Μωση και ημων*.

*Verſ.*11. Omittit ſahid. verba ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ ⲥⲁ// ⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ a M. abſque ulla textuum tum hebraici, tum graecorum auctoritate, expreſſa.

*Verſ*12. ⲕⲁⲧⲁⲛⲓⲉⲧ ⲁⲩϣⲱⲡⲓ memph. ⲕⲁⲧⲁⲛⲉⲛⲧ ⲁⲩϣⲱⲡⲉ S. unicus codex alexandr. habet *Κατα τα γεγραμμενα*.

Verſ. 13. ϩⲓⲫⲛⲟⲙⲟⲥ M. ϩⲙ̀ⲡⲛⲟⲙⲟⲥ S. omnes vertunt *εν νομω* praeter Septuag. quae habet *ἐν διαθηκη Μωση*.

ϩⲉⲛ ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ M. ⲉⲙⲙⲉⲛⲓⲙ S. Hebr. Theod. habent εν αληθεια σου, addit LXX. κυριε. Singularem habet M., pluralem vero S.

Verſ. 14. ⲁϥⲣⲱⲓⲥ Memphit. vigiliam fecit. ϯϩⲧⲏϥ S. in Lexico haud occurrit. Memphitice ϩⲑⲏϥ eſt extremitas alicuius rei, το ακρον Luc. XVI. 24. Hebr. XI. 21. inde forte derivandum ϯϩⲧⲏϥ Sahid. excubias agere, vigilare: littera ⲁ cum qua incipit prima verſiculi vox ⲁⲡϫⲟⲉⲓⲥ, ſenſum praeteriti habens, ad ϯϩⲧⲏϥ reducenda erit.

Addit S. ⲡⲉⲛⲓⲥⲟⲩⲧⲉ, quod in M. deeſt, ut in Hebr. in cod. vat., & editione cod. veneti. Alexandrina contra haber κυριος ο θεος ημον.

ⲉϫⲉⲛⲙⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ M. *ſuper mala noſtra*. Sahid. ⲉϫⲉⲛⲧⲉⲛⲕⲁⲕⲓⲁ. vertendum videtur *ſuper malitiam noſtram*. Verba haec omittit cod. vatic. Venetus text. Hebr. LXX. & alex. habent επι την κακιαν: non vero ſunt niſi ſinguli codices graeci, qui ſicut Copti ημων addunt.

ⲁϥⲉⲛⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ *duxit illa ſuper nos*, vel, *quae adduxit ſuper nos* M. ita omnes, praeter ſahidicam, quae habet, *duxit illam ſuper creaturam omnem quam fecit*, omittit deinde S. integrum comma, *nam iuſtus eſt Dominus Deus noſter*, quod ubique in Hebraicis & omnibus Graecis habetur.

ⲡⲉϥⲑⲁⲙⲓⲟ M. ⲛⲉϥϩⲃⲏⲩⲉ S. מעשיו,

 ita

ita reliqui praeter τους LXX. qui επι παντα habent, כל tantum legentes.

Verſ. 15. In memphitica verſione deeſt ביד חזקה, εν χειρι κραταια, ita Theod. & Venetus, qui pronomen σȣ addit. Theodotionem, & textum hebr. vero ſequitur Sahid. ϩⲣⲁⲓ ⲛ̀ⲟⲩϭⲓϫ ⲉⲥϫⲟⲟⲣ *per manum fortem*.

Verſ. 16. ⲛⲉⲕⲙⲛ̀ⲧⲛⲁ S. *miſericordia tua*, idem quod ⲙⲉⲑⲛⲁⲏⲧ M. more tantum ſahidico mutilatum & abbreviationibus litterarum ſcriptum: pluralem habet ſahidica, ſingularem vero memphitica verſio.

ϭⲱⲛⲧ vox ſahidica, idem quod ϫⲱⲛⲧ, οργη memph.

ⲧⲉⲕⲃⲁⲙ deeſt in ſahidica, Hebr. & Graeci habent *& populum tuum* ירושלים ועמך.

ⲁⲩϣⲱⲕⲉ S. perfoſſus eſt: occurrit in hoc ſenſu Marc. II. 4. memph., neque alia eius ſignificatio loco huic accommodari poteſt.

Verſ. 17. Concordant verſiones cum Theodotione, & textu hebraico. Vertunt tantum מקדשך a Theodotione το αγιασμα σου redditum.

ⲡⲉⲕⲙⲁ ⲉⲑⲟⲩⲁⲁⲃ *locum tuum ſanctum*, *vel ſanctuarium*. Similiter quoque vertit Venetus. Omittunt vero omnes ultimam ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ, quod in S. eſt. Maior autem eſt differentia interpretationis των LXX. qui ultimam verſus partem, ita vertunt: και επιβλεψατω το προσωπον σου επι το ορος το άγιον σου το ἔρημον ενεκεν των δουλων σου Δεσποτα.

ⲉⲧⲟ//

ⲈⲦⲞⲚϪⲀⲒⲈ S. vox nova, cuius tamen ſenſus ex textu hebraico & verſionibus facile patet: idem enim ſignificare debet ac ⲫⲁⲓⲉⲧⲟⲩϣⲏϥ M. *Qui devaſtatus eſt* (a rad. ϣⲏϥ, ερημουν *deſolare*, ut Pſ. LXVIII. 25. a qua derivatur quoque ϣⲁϥ *deſolotio*, & ϣⲁϥⲉ *deſertum*.) Hae vero radices voci noſtrae nihil faciunt, neque aliam vocem memphiticam invenire potui, ex qua ſahidica haec illuſtrari queat, quam ϪⲀⲒⲰⲘⲞⲨ *turpis*, &, ut Dan. I. 10. occurrit, σκυθρωπος *triſtis*. Inde ϪⲀⲒ vel ϪⲀⲒⲈ S. *deſolatio*, *devaſtatio*; qua de etymologia, an probabilis ſit, iudicent lectores.

*Verſ.*18. Textum hebraicum fideliter repetit verſio memphitica, תחנונינו *ſupplicationes noſtras* tantum ǸⲚⲈⲚ ⲘⲈⲦϣⲈⲚϨⲎⲦ *miſerationem noſtram*, vertit: ultimumque ⲠⲞ̅Ⲥ̅ ab initio verſus 19. ad hunc tranſtulit.

Cod. vatic. habet τους οφθαλμους σου, & εφ ἧς επικεκλνται το ονομα σου επ αυτης: habet quoque pluralem in ταις δικαιοσυναις: ultimum κυριε huic quoque verſui addit. Eaſdem habet lectiones cod. venetus, omiſſo tamen ultimo κυριε. Verſio ſeptuag. verſum hunc alium in modum claudit αλλα δια το σου ελεος κυριε συ ιλατευσον. Sahidica omittit primum ⲠⲀⲚⲞⲨⲦⲈ, addit ⲚⲘⲚⲦⲀⲔⲞ praeviis ⲚⲀⲨⲈⲚⲈⲚⲦⲀ//ⲔⲞ.

ϫⲉ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲁⲛⲉϫⲛ̀ ⲛⲉⲛⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩ//ⲛⲏ ⲁⲛⲟⲛ ⲉⲛⲁⲛⲟⲩϫⲉ ⲛ̀ⲛⲉⲛ ⲙ̀ⲙⲛⲧ//ϣⲉⲛⲉϩⲧⲏϥ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲙⲧⲟ ⲉⲃⲟⲗ .

S. constructio verborum difficilis est in initio commatis: ita enim ordo naturalis esse debet: ϫⲉ ⲁⲛⲟⲛ ⲁⲛ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲟⲩ &c.

ⲉⲛⲁⲛⲟⲩϫⲉ S. vox nova, nisi illi similis indicanda erit, quae in memphitica occurrit ⲛⲟϫϧ ραντιζειν, *aspergere*, ex qua vox ⲛⲟⲩϫϧ *aspersio* derivatur. Auctoritate R. P. Augustini Georgii confisus, verbo *effundimus* usus sum.

Vers. 19. Sequitur utraque versio textum hebraicum, addit tamen in fine versus ⲡⲓⲏ̅ⲗ, quod additamentum in Graecis soli LXX. habent, qui quoque verbis την πολιν σου, Σιων iungunt.

Vers. 20. Textum hebraicum versio sahidica cum versionibus graecis consona, fideliter exprimit: οἱ LXX. soli habent και δεομενος εν ταις προσευχαις. Memphitica contra integrum primum comma versus 20. omittit, usque ad verba ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲃⲟⲣⲃⲉⲣ: Quam vero lectionem secuta sit, equidem haud diiudicaverim.

Vers. 22. Habet sahidica loco τȣ ⲁϥⲧⲟⲩⲛⲟⲓⲧ *suscitavit*, ⲁϥⲧⲁⲙⲟⲓ *annunciavit*: omittit ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲑⲣⲓⲕⲁϯ, *& fecit intelligere*, addit quoque S. ⲛⲧⲁⲓ post ⲧⲉⲛⲟⲩ.

ⲉⲟⲩ//

ⲉⲟⲩⲕⲁϯ M. *ad intelligentiam*, ⲉⲧ ⲙⲛ̀ ϯⲣⲉⲙ̀ⲛ̀ϩⲏϯ S. *& facere te intelligere* : quae tamen diverſitas pauci admodum eſt momenti : textus hebraicus habet ויבן וידבר עמי : ita quoque Theodot. LXX. vero *και προσηλθε*.

Verſ.23. Verſiones copticæ habent *ανηρ* ante *επιθυμιων*, uti Theod. Hebr. omittit איש. LXX. vero ab Hebr. Theodot. plurimum diſcrepat ; ita enim interpretatus eſt : *ὅτι ελεηνος ει και διανοηθητι το προσταγμα*.

ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ *ego quoque* ϩⲱ vel ϩⲱⲱ: S. *ego quoque* : pleonaſticum igitur eſt ⲁⲛⲟⲕ: quod tamen pronomen ubique in Copticis occurrit.

ⲙⲉⲕⲙⲟⲩⲕ S. idem quod ⲙⲟⲕⲙⲉⲕ M. *λογιζεσθαι*, *meditari* ;

ⲁⲣⲓⲛⲟⲓⲛ M. verbum in vocabularii haud obvium, cuius tamen etymologia facile indagari poteſt: compoſitum enim eſt ex ⲉⲣ ſeu ⲁⲣⲓ facere, & ⲛⲟⲓ, S. ⲛⲟⲓⲛ cogitare, ex quo forte Graecorum *νοειν* & *νους* originem duxit.

Verſ.24. ϣⲃⲉ S. aliud fragm. Borgianum, pericopen lectionis a verſ. 23. exhibens, habet ϣϥⲉ: quae tamen differentia non eſt notabilis.

ⲁⲩⲧⲟϣⲟⲩ S. *ſtatutæ ſunt* : vox nova, ex memph. dialecto facile cognoſcenda : eſt enim ⲑⲱϣ (ⲛⲓ) *terminus*, *ὅριον*, verbumque ex iiſdem litteris compoſitum, inter alias ſignificationes plus minus differentes, eſt quoque *ὁρίζειν*, *ſtatuere*, & *διαστελλειν* *diſcer-*

discernere; Sic habetur in Pſalmis & in liturgia S.Baſilii & vid. Scholzii Lex. Lacrozian. p.26.

Eundem textum in hoc verſiculo ſecuta eſt utraque verſio : brevior tamen & ſtrictior eſſe videtur Sahidica : omittit enim plurimas particulas copulativas.

ⲛϭⲉ ⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉⲛ ⲛⲉⲛⲛⲟⲃⲉ S. ⲥⲫ// ⲣⲁⲅⲓⲍⲉ formam habet nominis, praevio articulo ⲛϭⲉ, pro ⲛϭⲓ, quo S. pro ⲛϫⲉ M. utuntur: ſubintelligitur itaque aut verbum ⲉⲣ, aut ϫⲓⲛ (ⲡⲓ M. ſeu ϣⲓⲛⲉ ſahid. ſenſum actionis vocibus quibus plerumque iungitur imponens : fragm. Borgianum habet ⲛϭⲉ ⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉ.

ⲛϩⲁⲛⲛⲟⲃⲓ ⲛϩⲁⲛϭⲓⲛϫⲟⲩⲥ M. pluralem habent ut quoque S. Graeci vero & textus hebr. ſingulari heic utuntur.

ⲛⲉⲛⲧⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ *Iuſtitiam noſtram*, Omnes Graeci habent δικαιοσυνην: ad reddendum צדק Hebr. Solus interpres memphiticus ⲛⲟⲩⲇⲓⲁ//ⲑⲏⲕⲏ habet, ſenſum metaphoricum voci hebr. tribuens. Neque addit ⲉⲛⲉⲛ *noſtram*, ut S.

ⲉⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ, *expiare praevaricationes noſtras*: alterum fragm. Borgianum poſt verba haec habet: ⲁⲩⲱ ⲉⲧⲃⲉ ⲛ̀ⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ *& propter peccata noſtra*; quod additamentum, unde hauſtum ſit, cum neque in textu hebr. nec in Graecis habeatur, ignoro.

Theodotion parum a Copticis differt, habet enim συν-

συνετμηθησην : cod. alexandrinus poſt λαον σου, habet Ισραηλ, & poſt πολιν την αγιαν habet σου.

Loco σφραγισαι αμαρτιας, habet σφραγισαι ορασιν ἁμαρτιας: Ultimas verſus voces ἁγιον ἁγιων Aquila ἡγιασμενον ἡγιασμενων interpretatus eſt, quaſi non ad ſanctuarium, ſed ad perſonam ſanctam, ducem futurum reſpiciens. Similem forſe interpres S. habuit opinionem, qui ⲛ̀ⲛⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ſcripſit, quod loco ⲉⲛⲉⲛⲉ//ⲧⲟⲩⲁⲁⲃ eſſe poteſt.

Septuaginta demum interpretes in initio capitis habent ⲉⲕⲣⲓⲑⲏⲥⲁⲛ: quod cum ⲁⲩⲧⲟϣⲟⲩ S. convenit poſt την πολιν, addunt Σιων, συντελεσθηναι την ἁμαρτιαν και τας αδικιας σπανισαι (ut deficiant, rariora reddantur.) και απαλειψαι τας αδικιας, και διανοηθηναι τα ὁραματα και προφητην, και ευφραναι ἁγιων ἁγιων.

Verſ. 25. ⲛ̀ⲧⲉⲛⲟⲓ, *& intelliges*. ⲛ̀ⲧⲉ coniunctio ſahidice pro ⲁⲩⲱ. ⲛⲟⲓ *cogitare*, idem verbum, de quo ad ver. 23, diximus.

ϫⲓⲛⲡⲓ S. pro ⲡϫⲓⲛⲉ, ⲡⲓ enim articulus maſculinus eſſe videtur ex inſolentiori forma voci ſuffixus.

ⲥⲁ ϣϥⲉ S. ⲥⲁ particula ante numeros ſaepe poſita.

Z ⲛ̀ⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ M. ita Textus Hebr. שבעה שבעים: Theod. & verſo Veneta: Sahid. contra habet ⲥⲁ ⲥϥⲉ ⲛ̀ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ: *Septuaginta hebdomades*, ex errore forte Librarii. qui verſu 26. ſimilem quoque errorem commiſiſſe videtur. Numerum enim,

enim, in loco tanti momenti, absque auctoritate mutare haud potuisset.

ⲉⲟⲩⲱϣⲃ: S. *promisio*, *responsio* ita ⲱϣ: *velle* Memph. ⲉⲡϫⲓⲛⲉⲣⲟⲛⲱ:

Codex venetus easdem quas Theodotion secutus est lectiones, praeter ultima versus verba, quae quo proprius textui hebraico ובצוק העתים accederet, *εν τη ςνωσει των καιρων* vertit.

Omnium autem singularissima est versio LXXvir. quae in ultimis hisce tribus versibus longe alium textum ob oculos habuisse videtur, quam reliqui interpretes: ita enim vers. 25. habet: *και γνωση και διανοηθηση, και ευφρανθηση και ἑυρησεις προσταγματα αποκριθηναι, και οικοδομησεις Ἱερουσαλημ πολιν κυριω.*

Vers. 26. ϯⲟⲃ M. ⲧⲥⲉⲥⲛⲟⲟⲩⲥⲉ Sahid. ex vitio scribae probabiliter irrepsit diversitas haec numerorum in textum M.

ⲥⲉⲛⲁⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ Sahid. *exscindetur*. ⲃⲱⲧⲉ S. pro ϥⲱϯ M. a rad. ϥⲱⲧⲉ ἐξολοθρευειν. Praefixae sunt syllabae ⲥⲉⲛⲁ, quarum verum sensum ignoro; nisi ⲥⲉ esset particula in verbis tertiam personam indicans, ⲛⲁ vero, *venire*, maiorem verbo activitatem tribueret.

ⲟⲩⲑⲱϩⲥ M. ⲙⲛⲧⲱϩⲥ S. *unctus*, S. *unctio*, utrumque enim significat: praeferenda tamen videtur *unctio*, uti habet Theodotion.

ⲛⲧⲉⲡϩⲁⲡ ϣⲱⲡⲉ ⲛⲁϥ ⲉⲩⲛⲉⲧ// ϣⲟⲩⲉⲓⲧⲁⲛ S. *& iudicium est illi vanum*, (*nullum*);

lum) ; aliter expo nit M. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲟⲛϩⲁⲡ ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲣⲏⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ , *& non erit iudicium in eo* : ita quoque Theodotion , και κριμα ουκ εϛιν (εϛαι) εν αυτω . Veneta verſio textum hebraicum ad litteram ſecuta eſt ואין לו , ουκ εϛιν αυτω .

ⲧⲡⲟⲗⲓⲥ ⲇⲉ &c. verſiones copticae cum Theodot. conſentiunt . Venetus comma hoc cum ſequenti connectit : την πολιν δε και το ἁγιον φθερει λεως ἡγουμενου του ερχομενου .

ⲛϥϣⲁⲁⲧⲟⲩ S. a rad. memphit. ϣⲁⲧ , *ſecare , dividere* : idem quod ϭⲉⲧϭⲱⲧ M.

ⲛⲉⲙ ⲡⲓϩⲏⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ M. συν τω ηγουμενω . Venetus loco עִם legit עָם : inde verſio λεως ἡγουμενου .

ⲉⲧⲧⲏϣ S. *conſtitutum* a rad. ⲑⲁϣ M. *ſtatuere* , τασσειν .

Verſionem denique LXXvir. quae longe a reliquis differt , ſcholiis in hunc verſum addere lubet : και μετα ἑπτα και ἑβδομηκοντα και ἑξηκοντα δυο αποϛαθησεται χρισμα , και ουκ εϛαι , και βασιλεια εθνων φθερει την πολιν και το ἁγιον μετα του Χριϛου . και ἥξει ἡ συντελεια αυτου μετ᾽ οργης , και ἑως καιρου συντελειας απο πολεμου πολεμηθησεται .

ⲛ̀ϥⲕⲱⲙⲙⲟⲟⲩ S. vox nova , cuius nullam aliam in Lexico invenire potui analogam ; auctoritate R. P. Auguſtini Georgii hanc vocem cum antecedente verto : *in diluvio permanente* , Deeſt in Theod. & M.

*Verſ.*27. Omnium capitis IX. verſuum longe difficillimus . Primis iam in vocibus differunt verſiones copticae .

pticae. Primum enim comma M. in ſahid. quae tantum ſingulam vocem ⲟⲩϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ habet, haud exprimitur. Cum M. textus hebr. Theodotion & cod. venetus conveniunt.

ϥⲛⲁⲱⲣⲉ M. *ceſſabunt*. Cod. vat. habet αρθησεται additque μου. Cod. alexand. vero cum hebr. convenit: καταπαυσει θυσιαϛηριον και θυσιαν. Venetus omittit θυσιαϛηριον, quod neque in textu hebraico, neque in codice vaticano habetur. Eſt vero in utraque coptica.

ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲱⲱⲧⲉⲛ M. ומנחה, και σπουδη cod. vat., deeſt in cod. al. & in S.

ⲛⲧⲉⲛⲧⲉⲣⲩⲅⲓⲟⲛ S. ועל כנף, cod. Alex. και εως πτερυγιον: deeſt in M. cod. ven. habet και επι το ιερον, Senſus autem quem S. expreſſit ab Hebraicis & Graecis differt: connectitur enim ⲡⲧⲉⲣⲩⲅⲓⲟⲛ cum antecedentibus nota genitivi ⲛⲧⲉ, *finis imponetur altari & ſacrificio, quae (quod) in ala templi.*

ⲉⲃⲟⲗ ϩⲙ ⲡⲧⲁⲕⲟ ⲛϥⲕⲱⲙⲙⲟⲟⲩ: S. vid. ſchol. ad verſum 25.

ⲟⲩⲥⲛⲟⲧⲏ: M. vox nova, *exſtinctionem* ſignificare docuit me R.P. Aug. Georgius. Hebraicus habet שקוצים משמם: βδελιγμα ερημωσεως: lectio cod. alex. a reliquis graecis lectionibus, ut & ab hebraicis recedit, copticis tamen affinis: habet enim: και εως πτερυγιου απο αφανισμου, και εως συντελειας και σπουδης ταξει επι αφανισμου. Hebraica verba expreſſit cod. vaticanus. και εως της συντελειας καιρων συντελεια δωθησεται επι την ερημωσιν.

ⲟⲩⲟϩ

ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲑⲱϣ M. **ⲁⲩⲱ ϥⲛⲁϯ:** ſahid. lectionem codicis alexandrini ſequitur, qui principium verſus repetit: habet hic quoque ſaihd. **ⲛⲟⲩⲱⲧⲛ̀** *libatio*, quam vocem in initio verſus omiſerat.

ⲛⲟⲩϫⲱⲕ M. *plenitudo*: S. habet **ⲛⲟⲩⲃⲱⲧⲉ** *interitus*. Finem denique brevibus hiſce ſcholiis imponet huius verſus interpretatio ſeptuagintaviralis, a reliquis admodum diverſa: *και δυναςευσει ἡ διαθηκη εις πολλους, και παλιν επιςρεψει και δοικομηθησεται εις πλατος και μηκος, και κατα συντελειαν καιρων, Και μετα ἑπτα και ἑβδομηκοντα καιρους και ξβ.´ ετων ἑως καιρων συντελειας πολεμου, και αφαιρεθησεται ἡ ερημωσις εν τω κατισχυσαι την διαθηκην επι πολλας ἑβδομαδας. Και εν τω τελει της ἑβδομαδος αρθησεται ἡ θυσια και ἡ σπονδη, και επι τοἱερον βδελυγμα των ερημωσεων εςαι ἑως συντελειας. Και συντελεια δωθησεται επι την ερημωσιν.*

FINIS.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Revmo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici .

Franciscus Xaverius Passari Vicesgerens .

IMPRIMATUR.

Fr. Thomas Maria Mamachius Ord. Prædicatorum, Sac. Palatii Apostolici Magister .

